

**“...buralarda tepegöz derler bir mahluk
barınır diye duyduk, zulüm eder, can yakar,
sızı verir diye duyduk, onun için geldik...”**
Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi, Dede Korkut Hikayeleri

BİRİNCİ GELENEKSEL NOBE SENESİ RİYATI

resmen gözetleniyoruz

Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (MOBESE), Vatan Caddesi'ndeki İstanbul Emniyet Müdürlüğü binasında, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın da katıldığı törenle hizmete açıldı. Törene, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan ve Devlet Bakanı Nimet Çubukçu da katıldı. Cem Davran'ın sunduğu törende, 25 trilyon liraya mal olan MOBESE'yle ilgili tanıtım filmi gösterildi, **Çevik Kuvvet Halk oyunları ekibi gösteri yaptı.**

filler tepişmeye devam ediyor

bildiğimiz masal

MOBESE (Mobil Beşeri Sarmalama Ekonomisi) ya da (Masal Okumanın Bilimsel Ekonomik Sistemli Eseri): Bir varmış bi yokmuş, hiç yokmuş gibiymiş ama hep varmış. Hem başımızın ucundaymış hem de çok uzağımızda. Her yerdeymiş ve hiçbir yerdeymiş. Hiç dokunmazmış ama hepimizi şararmış. Develer tellal, pireler berber iken, 'filler sultanı karıncalara savaş açtığında' tüm karıncalar inim inim inlemekteymiş. Filler tepişirken sadece çimler değil karıncalar da ezilmekteymiş. Bu yüzden filler rahat rahat tepişebilmek için karıncaları denetlemeye karar vermişler. Karıncaların hepsinin ne iş yaptığını, hangi ağaç kovuğunda oturduğunu, hangi saatlerde çalışıp hangi saatlerde çalışmadıklarını belirleyen kurallar koymuşlar, bu kurallara uymayan karıncaları tespit etmek için de karıncaların yanı başına 'bay kuş'lar koymuşlar. Baykuşlar bütün gün uyuyup bütün gece öttükleri için, filler gündüz rahat rahat tepişmişler, Baykuşların ruhu duymamış. Gündüz tepişmelerinden fırsat bulamayan karıncalar geceleyin evlerini onarmaya çalıştıklarında ise baykuş gözünü kırpmamış uzun uzun ıslık çalmış. İşbu baykuşun adı Mobese'ymiş...

mobese nobese'yi çekemedi

üzerimizde göz mü var yoksa biz mi göz altındayız?

Gözetlenmeye Karşı Uluslararası Gün'de, Nobese Festivali'ne destek olan ve gözetlenmeye tepkisini kendince dile getirmek isteyen bir kişi 'parmaklarından birini mobese kamerasına göstermek suretiyle kamu düzenini bozmak' suçlamasıyla 'klasik' bir biçimde göz altına alındı.

Nobese Festivali, Mis Sokak'taki mobese direğine nazar boncuklu bir kravat bağlanarak başladı. Mavi tulumlar giyinen ve boş bir koltuğa iplerle bağlı olan oyuncular dürbünler ve dinleme cihazlarıyla yoldan geçen insanları izleyerek yürüdüler. Boş koltuk da bir 'canlı' gibi hareket ediyor, sanki iplerin ucunda insanları gözetlemekle görevli oyuncuları

kontrol eden bir iktidar gibi görünüyordu. Bu esnada bir yandan müzik aletleriyle ritm tutuluyor, bir yandan da insanlara 'üzerimizde

göz var' yazılı nazar boncuklu broşürler dağıtılıyordu. Galatasaray'a gelindiğinde tulumlarını çıkaran, tüm teknik araçlarını yere fırlatan ve koltukla olan tüm bağlarını koparan oyuncular kimseyi gözetleyerek mahkum etmemeyi seçtiler. Ardından

'kameralarla hatıra fotoğrafı çektirme' bölümüne geçildi ve ikinci gözaltı bu sırada yaşandı. Polis, gözetim ve denetim konularında insanların kafasında gün geçtikçe daha fazla soru işareti uyandıran NOBESE'ye daha fazla tahammül edememişti.

gözetlenmeye karşı festival

sokakları bırakıp gitmeyeceğiz

NOBESE festivalinin pozisyonu nedir, ne amaçlamaktadır, hangi araçlarla bir karşı duruş oluşturmaktadır?

NIHAL: Nobese'nin ilk baştaki çıkışı sokaklara yerleştirilen gözetleme kameralarına oldu. Kameralar sokaklara birden bire, çaktırmadan kuruldu. Nobese festivali'nin kameraların kurulmasıyla nerdeyse eş zamanlı ortaya çıkışı da bir nevi, her gün altından geçtiğimiz kameraların insanların fark etmesine yani yolda yürürken 'yalnız değiliz kameralar da var'a yönelik bir girişimdi. Konunun kamuoyunda yeterince bilinmediği, gerekli tartışmanın yapılmadığı düşüncesiyle, her ne kadar kameraların bizi gözetlemesinden hoşnut olmasak bile, suçlu

olmadığımızı, potansiyel suçlu gibi görülmek istemediğimizi vurgulamak için, tersine, kameralar önünde kendimizi ve maharetlerimizi göstermek için buluyoruz.

BURAK: Yöntemi, kapatarak, denetim altında tutarak ve her hareketimizi izleyerek baskı uygulamak olan, ve amacı tüm normlara, emirlere ve yasaklara uyan bir toplum, diğer adıyla koyun sürüsü yaratmak olan yapılanmalara ve bu yeni iktidar biçimlerinin tahakkümüne karşı yeniden yaşama ve özgürlüğü

ele geçirmektir bizim amacımız. Küresel ölçekte uygulanan bu yöntemin araçlarını deşifre ederek ve bu topraklarda denetim araçları henüz batı toplumlarındaki kadar yaygınlaşmamışken, gözetlenme duygusunun henüz tam olarak içselleşmediği olgusuyla yola çıkıyor, hepimizin derhal gözetlenmenin yarattığı mahkumiyet durumuyla yüzleşmesi gerektiğini düşünerek hareket ediyoruz.

Nobese festivali, bir röntgencinin, kendisinin de izlendiğini bildiğinde, gözetleyerek sahip olduğu ayrıcalığını kaybedeceği önermesinden yola çıkar. Nobese, özel mülkiyeti teşvik eden, maddi

zenginliğin cazibesine kapılmış, paradan başka hiçbir şey bilmeyen

**...mücadele aracımız
amacımızdır, ütopyamızdır;
her yerde ve her sokakta
özgürce dans eden, şarkı
söyleyen insanlardan ve eziyet
görmeyen canlılardan oluşan
bir dünya....**

Benim kaçak köçek işlerim olmaz ve özel hayatınla da ilgisi yok yani senin evini gözetlemiyor. Sonuç olarak benim güvenliğim ile ilgili olduğundan sonuna kadar destekliyorum a.yazır

Kendinizi polislik yaparken düşünün ve bu projenin fayda ve zararlarını birde o gözle düşünün. Yurdakan

her şah'ın bir gün mat olacağı burjuva kapitalist devletlerin toplumunda, bugün "izlesinler, korunalım" diyenler umarım bir gün kapkaç yapmak zorunda kalmazlar. çünkü bu düzenin doğasında sınırsız zenginlik yok. suçu önlemek mi dediniz? 11 Eylül tarihteki en baba "suç" idi. her caddesinde yüzlerce kameranın bulunduğu manhattan'da bugün ikiz kulelerin yerinde ground zero var. madrid'de saldırılan trenlerin içinde bile kamera sistemi vardı. tüm metropollerde olduğu gibi londra da izleniyor. ama izlenmek suçu engellemeye yetmiyor değil mi? "suç" kavramı bile başlı başına sistem açısından tartışılması gereken bir konu iken, onu yok etmenin olanaksızlığını görmeye gerekir. onu yok etmek için mülkiyeti yok etmek gerekir.

suç işlemeyi caydırmak olarak görülmesi, halıyı süpürüp tozu kapı arkasına saklayan baştan savma ev kadını davranışı olmalı. layla

Yatak odamız değil gözetlenen sokaktır!!!!!! birey sokakta saldırıya uğruyor, yarın bunun biride siz olmayacağınızın garantisi mi var elinizde? soruklu

İzlesinler abi kolay gelsin... Geçip kameranın karşısına maymunluk yapalım bence

Artık günlük tutmama gerek kalmadı. Devlet benim adıma yapıyor.

bu aç gözlü, elit ve yönetici azınlığın tüm benciliklerini ve pisliklerini izleyecek, kaydedecek ve ortaya dökülecek her aracı kullanmaya çalışmaktadır. Televizyon başında uyutulan, bütün gün canı çıkarcasına çalıştırılan, cebindeki kredi kartı aracılığıyla yıllarca taksitle mahkum edilenlerden, yersiz-yurtsuzlara, işsizlere, başıboşlara, sokak çocuklarına; çocuğunu ve kendi karnını doyurmak için çalmak zorunda kalanlardan şu anda saymadığımız tüm ezilen çoğunluğa uzananlarla özdeşleşir. Ve tüm bu insanlara ve kendi katılımcılarına saptanan

sorunlara yönelik hareket alanı açmayı, uyguladıkları kurumsal şiddeti örtbas etmek için bireysel şiddet olaylarını ön plana çıkarmaya çalışanlara karşı, birlikte hareket etmeyi hedefler. Bu bir festivaldir, çünkü, yaşam alanlarımız ve mahremiyetimiz zorla elimizden alınmadığı sürece, mücadele aracımız amacımızdır,

...nobese festivali, bir röntgencinin, kendisinin de izlendiğini bildiğinde, gözetleyerek sahip olduğu ayrıcalığını kaybedeceği önermesinden yola çıkar...

ütopyamızdır; her yerde ve her sokakta özgürce dans eden, şarkı söyleyen insanlardan ve eziyet görmeyen canlılardan oluşan bir dünya. **HAKAN:** NOBESE eylem yöntemi olarak, toplumu gözetleyenleri görünür kılmayı hedeflemiştir. Onlar iç denetim mekanizmalarımızı geliştirip;

bizlerin kendi sınırlarımızı onların doğrultusunda çizmemizi istemektedirler. Güç ve otoritenin sadece kendilerinde olduğunu düşündükleri için, egemen kurallara herkesin uyması için sürekli yeni yöntemler geliştirmektedirler. Bizler Gözetleme Kamerası Oyuncuları olarak diyoruz ki: Sokaklara kameralar

yerleştirmekle, sahnede (sokaklarda) yönetmenlerimizin düşüncelerine göre hareket etmemiz istenmekte; ama biz bunu kendi özgürlüğümüze müdahale olarak görmekteyiz. Her noktada, bunu ortaya çıkarmaya çalışan eylemlerle, (ne için-kim için) sorgulamaya devam edeceğiz.

ECE: Eylemler sırasında en sık karşılaştığımız şey güvenlik paranoyası. Bunun, her şeyden önce belli bir sınıfa özgü bir durum olmadığını görmek önemli, bir memur, bir seyyar satıcı ya da Beyoğlu'nda alışverişe çıkmış üst sınıftan bir ev kadını da bu kaygıyı taşıyabiliyor. Hatta politik olarak kendini solda konumlandıran ve teoride gözetlenmeye, panoptikona karşı çıkan insanları bile bu konuda neden eylem yaptığımızı anlayamayabiliyor ve gözetlenme olgusuna teoride karşı çıkılması gerektiğini düşünüyorlar. Bir gasp, taciz olayı bizim başımıza geldiğinde benzeri soğukkanlılığı kullanamayacağımızı "Ya senin başına da gelse?" sorusuyla ima etmeye çalışıyorlar. Bu noktada önemli olan, "senin de başına gelebilecek olayda" kendimizi kimle özdeşleştirdiğimizdir. Eğer burada madur kişiyle özdeşleşiyorsak, bu, bir şekilde düzenin bize dayattığı güvenlik, mülkiyet, aileyi koruma hissiyatının, her ne kadar düzene eleştirel bir gözle bakmaya çalışsak da bizde de olduğunun bir göstergesidir. "Ya senin de başına gelseydi" dediğinde özdeşleşilen kişi çok nadir "suçlu" ilan edilen kişi oluyor. Aslında birgün bizim de

suçlu ilan edilebileceğimiz nedense aklımıza gelmiyor. Ya bunu düşünemeyecek kadar "kaybedeceklerimizin" paniğine kapılmaktan ya da "suçlu" kavramını ve onun bize kimler tarafından dayatıldığını iyice sorgulayamamaktan.

Güvenlik paranoyasının kitlesel kabuller yaratarak özgürlük alanlarından vazgeçmeye hazır bir sürü psikolojisini oluşturduğu günümüz koşullarında yerel ve uluslararası planda 'izlenmeye- denetlenmeye karşı seferberlik inşa etme şansı var mı?

BURAK: Gerçekten de ortalıkta, o kadar çok olası bir tehlikeye karşı uyarı unsuru var ki, bunlarla yaşayıp paranoyak olmamak mümkün değil. Nereye kafamızı çevirsek gördüğümüz polisler, bekçiler, alarm sistemleri, uyarı tabelaları, kameralar, dedektörler, kilitler vs... hiç aklımızda yokken bile, sürekli sanki birileri bize bir zarar verecekmiş gibi hissetmemize, her an bir saldırıya maruz kalabilmiş korkusuna sebep oluyor. Şunu açıkça itiraf etmeliyiz ki, tüm bunları görmezden gelmeye çalışmak, onlar sanki yokmuş gibi yaşamaya çalışmak, pishanedeki

Gayet faydeli bir uygulamadır. Adam kamerayı evin içine koymadığına göre, caddeye, meydana koyduğuna göre bireyin hakları zedelenmez kalanı hikayedir. Benim derdim daha teknik. Nasıl kullanacaklar bunlar bunu? Verim alabilecekler mi? Hırsızlar kameralaya hareket çeke ceke çalışmasınlar da çalacaklarını... burası Türkiye... delikan76

"Yasadışı iş yapmayacaksın, neden izlenmek istemeyisin?" şeklindeki polis devleti mantığını içselleştirmiş olanların alkışlayacağı, "lazımdı geç bile kaldı" gibi cümlelerle karşılayacağı sistem. nightcrawler

Hayır, boşa harcama olduğunu falan söyleyip protesto edersiniz, anlarız. Bu ne demektir ya? Bazı insanlar çok boş sanırım...

şayet gasp kapkaç hırsızlık gibi istanbulun artık karakteri olmuş suçları önleyeceklerse gelsinler kafamın üzerine taksunlar kamerayı bütün gün mobil olarak istanbulu turlayayım... amaa daha önceki tecrübelerimizden elde ettiğimiz ampirik çıkarımlara göre devlet bu tür şeyleri eline yüzüne buluşturmakta... e-mailleri denetleme yaparken inboxları dolup rezil olan bir bilgi işlem müdürlüğümüz var... aysecikvealpella

Kameralar varsa demek ki suç oranında artış vardır. Bence sayıları daha da artırılmamalıdır. Sonuç olarak o kameralar, röntgen cihazları vs. sayesinde bugüne kadar oramız buramız patlamadan yaşayabildik. Boş verin bu türden özgürlük filan hikayelerimi, en büyük özgürlük yaşamak hakkıdır; o yüzden ben oyumu kameralardan, telefon dinlemelerinden vs. yana kullanıyorum. Benim gocunacak bir şeyim yok dolayısıyla varlıklar benim özgürlüğümü tehdit etmiyor. canikiz

Evet birşeyler yolunda gitmiyor. Yolunda gitmeyen şeyler bizlerin akılları! Birşeylerin farkında olan insanlar artık sistemle her yerde mücadele halindedir. Otobüste şöförle, belediyede sekreterle, okulda müdürle, alanda bakanla, polisle vs. bu da insanlarla onların olduğu her yerde mücadele etmeyi gerektiriyor.

Bunun en kolayı ise bu insanları saptamak ve sorunu baştan çözmekten geçiyor. yani "izlendiğini bil, ona göre davran". lata feranda

Sokakta genel bir fotoğraf çekerken fotoğraf makinesinden kaçan insanların, bunlara tepkisiz kalmasını anlamak zor.

İnsanlarımız bilinçlensin. cahil toplum olmayı aşalım. Suç işleyen, trafik kazası yapanların polisle karşı karşıya kalıp da rezillikler yaşanacağına cezanız kapınıza gelsin, siz de vidioda seyredəbilin ve bilinçlenin. Bence ileri ülkelerde böyle olduğu için ve isviçre'de bunun mükemmel bir örnek olduğunu gördüğüm için ülkemizin de böyle medeni güzelliklerden yararlanmasını istiyorum, düşüncelerinize saygı olmanın yanında katılmadığımı bildirmek istiyorum.

rosa

Tanınm olaraktan bir şehrin özgürlüğünün yok sayılmasıdır, acizlikte gelinen son noktadır, ben suçları engelleyemiyorum bari röntgenleyeyim demenin kısa yoludur.

xc

İktidar 'aptal' değildir (tamam çok zeki de değildir ama bu zaten gerekli değil kitleleri yönetmek için), insanoğlunun ulaştığı en iyi en 'medenî' teknik alıştırma alıştırma değiştirmektir. Bugün 350 izleme kamerası yarın 1 milyon olacak...

Ve bugün ses çıkarmayanlar yarın ya artık çok geç! diyecek.. Ya da zaten yine umurlarında olmayacak.

TxD

bir mahkûmun ona giydirilen tulumu, koluna takılan kelepçeyi, demir parmaklıkları, başındaki gardiyanları görmezden gelmeye çalışması kadar saçmadır. Foucault'nun biyo-politik adını verdiği tüm bu ve buna benzer iktidar araçlarını göz önüne aldığımızda açık bir şekilde, yasa ihlalinde bulunmuş olsak da olmasak da, onların gözünde potansiyel birer suçlu, diğer bir ifadeyle 'şartlı salıverilen mahkûmlar' olduğumuzu söyleyebiliriz.

ECE: Bildiğiniz gibi, Nobese Haziran ayından beri eylemlerini aralıksız sürdürüyor. Bu şartlarda yalnızlığa değil, birbirimizin hayal gücüne ihtiyacımız olduğunu, bir avuç insan bir araya geldiğimizde kaç aydır neler yapabildiğimizi gördükçe anlıyoruz. Sayıca daha da çoğaldığımızda, farklı yerlerde, merkezless, sürekli iletişim ve dayanışma halinde, hiyerarşik olmayan, yatay örgütlenmeye inanıyoruz. Yalnız belli günlerde ve belli yerlerde değil, sürekli eylem ve sürekli mücadele kararlılığıyla!

Gözetlemenin, iktidarın en önemli tahakküm biçimlerinden biri olduğu gerçeğinden yola çıktığımızda yaşamlarımızda kişisel ve kolektif

özgürlük- mahremiyet alanları yaratabilmek için neler yapılmalı?

GÜRŞAT: Mülkiyet ilişkileri bu biçimde kaldığı sürece 'adalet' de mülk üzerinden işlemeye devam edecek. Güçlü olanın adaleti ve onun güvenliği! Çözüm çok sıklıkla dillendirildiği gibi o gücün 'birileri tarafın-dan-birileri adına' el değiştirmesi olamaz. Arkadaşlık, dostluk, sevgililik ilişkilerimiz bile birer tahakküme dönüşebiliyor. İktidar dediğimiz şey her yerde karşımıza çıkabiliyor. Örneğin kendini anarşist diye niteleyenlerde bile homofobik söylemlere rastlanabiliyor. Öyleyse iktidarı ve tahakkümü önce kendimizde alaşağı etmeli. Direnişi önce içimizde örgütlemeli.

BURAK: Bakırköy'deki eylemimizde bir kişi "kameraları istemiyorsanız neden onların bulunduğu yerlere gidiyorsunuz ki, oralardan geçmezsiniz olur biter!" demişti. "Ya sev ya terket!" söylemiyle karşı karşıyaydık. Genelde Nobese'nin en keyifli tarafları da bundan sonra başlar; Boal'in önerdiği 'ezilenlerin tiyatrosu' biçimlerinden forum tiyatrosu benzeri bir model oluşur kendiliğinden, o an orada olan bir başka kişi cevap verir soruyu soran kişiye, karşılıklı

fikirlerini paylaşırlar, çoğunlukla da anlayamazlar zaten ama ezberler bozulmuş, en azından sekteye uğramıştır bir kere. Gözetlenme ile ilgili doğaçlamalara devam edilir, arkada vurmaları ritim tutar, gürültü çıkarır, farklı oyunlara başlarken, diğer taraftan yoldan geçen farklı biri kamerayı dürbünle izlemek ister. Kameraların önünde hatıra fotoğrafı çektirmek isteyen başka bir kişi daha gelir. Bir curcuna, bir gürültü başlar, arkada ritim susmaz. En çok da sokak çocukları, beş parasızlar, tinerçiler, bütün ezildiğini ve dışlandığını bilenler ilgi gösterir buna. Yani

vermek istediğimiz cevap şudur: Alan yaratmaya gerek yok, zaten her yer bizim alanımız. Bu sokakları bırakıp hiçbir yere gitmeye niyetimiz yok!

Birgün Gazetesi Pazar Eki'nden Gökhan Gençay'ın sorularına Nobesecilerin verdiği yanıtlardan kısaltılmıştır.

kameraların kaldırılmasına yönelik eylemlerden ziyade bizi izledikleri gibi bizi izleyenleri de izlemek istiyoruz türünden eylem tiplerine yönelmek daha verimli... çünkü aynı suç işleme potansiyeli onlarda da var... adam belki bir kıza yakın çekim yapıp mastürbasyon yapıyor... aynı gerilimi oradaki insanların da yaşamasını istemek en haklı taleplerden birisi olabilir biz izlenenler adına... gerçekten somut şeyler yapılabilir ve de yapılmalıdır... yapılan soyut demek istemiyorum sokak tiyatrosu da oldukça etkili bir araç ama gene edilgen bir durumu var... hiçbirşey yapmayıp izlenme durumundan gene hiçbirşey yapmayıp izleme durumunu kastediyorum... pasifist bir aktivistlik de denilebilir ki demesek de olur.

burkay
izleniyorduk zaten, şimdi donumuzdaki dantelden örnek alacaklar...
kays el mecnun

Gözetleneceğimizi ana haberlerde ilk duyduğunda, birden balkonumda bir helikopter belirdiğini hayal ettim. Birazdan düşünce polisi içeri girecek ve buharlaştırılmak üzere kaybolup gidecektim sanki... Anlıyorum ki bu artık çok uzak değil.
Hn

geçenlerde bi gün kameralardan birinin içini açmışlardı, çalışıyorlardı. anladım ki oyuna biraz ara vermemiz gerek. herhalde dedim, kameralardan biri çalışmıyor. e tabi durdum, başladım yapılmasını beklemeye. bu sırada kamera kutusunun içindeki kabloları gördüm, çok heyecan vericiydi, rengarenkti, sonra çalışma yapan adama baktım, oraya çıktığı vincin mekanığini inceledim, vincin şoförüne baktım... bir gariplik vardı bu durumda ama ben mi gariptim onlar mı, kamera mı çözemedim? üstten yeni bir rejî geldi de ben mi anlamadım acaba... Bu oyun bize fazla biyo-politik kaçtı galiba.

resmi amaç: "insan hakları açısından iç denetimi artırmak"

kameranın namlusu

Güvenlik için her eve bir kameraya ne dersiniz? Bu yetmeyebilir, herkese silah mı vermelidir acaba? Ya da silahlı kameralar mümkün müdür? Yoksa zaten kamera bir silah mıdır?

Kamera denen nesne neye yarar?

Kamera sayesinde sahibi olduğunuz mallara tekrar sahip olursunuz. Bunun hazzı bir başkadır. Hatta, aldığınız kameraya da sahip olmak için onun arkasına da bir kamera taktırıyorsunuz ve işte, artık eski kameraya da tekrar sahipsiniz. Bunu yaparak önceki kameranın gözetlediği diğer mallarınıza da tekrar tekrar sahip olmuş oluyorsunuz. Böylelikle mülkiyet bilinciniz yeniden ve yeniden üretilmiş oluyor. Hayırlı olsun.

Kamera denen nesne neye yarar?

Bu kez cevabı Hürriyet Gazetesi'nden alalım; 'ya caydırıyor, ya yakalıyor'. (<http://www.hurriyet.com.tr/pazar/4025082.asp?gid=59>) Bir yanda, kameralarla yaşadığımız son bir yılda, geçen yıla göre meydana gelen %38 suç artışını açıkladığı için (Milliyet Gazetesi'ndeki habere göre) görevinden alınacağı belirtilen Emniyet Sözcüsü, diğer yanda, o çok sevdikleri üstün hukukları tarafından bile aklanmayan kameralara, ancak sayfalarını kuyumcu hikayeleri ile doldurarak en azından kamu vicdanında meşruiyet kazandırmaya, toplumu

kameralarla yaşamaya alıştırmaya çalışan gazeteler. Tıpkı tragedyalardaki gibi, kuyumcu ve plazma TV satıcısının başına gelenleri izliyor ve onlarla özdeşleşiyoruz, sonra da kamera sahibi olmazsak aynı şeyin bizim de başımıza geleceği hissiyatına kapılarak tedirgin oluyoruz. Ve bu trajik hataya düşmemek için yapılması gereken şeyi öğreniyor ve onlara kulak veriyoruz;

Sevgili okurumuz;
Elinizi vicdanınıza koymanıza gerek yok, biz elinizi vicdanınıza götürmesini biliriz.
Mülk sahibi insanlar, korkun mülkünüzün çalınmasından!
Kamera taktırın, şöyle güzel, kaliteli bir marka olsun.
Sonra, 1 tane yeter mi? Asla!
Sahip olduğunuz onca şey tek bir yerde mi toplanıyor? Tabii ki hayır!
Hemen bir tane daha almalısınız, sonra bir tane daha! bir tane daha!!
Unutmayın ki zenginlik ne güzel şeydir ve bilin ki

...kameraları görmezden gelmeye çalışmak, onlar sanki yokmuş gibi yaşamaya çalışmak, hapishanedeki bir mahkumun ona giydirilen tulumu, koluna takılan kelepçeyi, demir parmaklıkları, başındaki gardiyanları görmezden gelmeye çalışması kadar saçmadır...

mal güvenliğiniz herşeyden önemli!
(‘Sadece mal mı, can güvenliğimizi de korur kameralar’ dersiniz yanılırsınız, çünkü kameralar siz öldükten sonra işe yarar! Sanırım henüz bilmiyorsunuz; kameralar 'ya caydırıyor, ya yakalıyor', belki ileride teknoloji geliştikçe –ki mutlaka gelişir kendisi - opsiyonel olarak isteyene hedefi tam alınının çatından vuran silah entegreli bir kamera seçeneği de sunulacaktır, ama şimdilik üzgünüz.)

Kamera edinmek için açıklayıcı bilgiler

Kamera edinmek için yapman gereken şeyler çok basit.
En yakın "teknolojik market"lere koş, kameralar çeşit çeşit raflarda seni bekliyor.
(tam o esnada, hemen yan sayfada bir reklam dikkate çarpar, ev için sinema sistemi reklamıdır)
Hazır gitmişken, ev sinema sistemi de almayı unutma, kesin senin için uygun fiyatı olan bir tane bulursun.

Fiyatı uygun değilse bile üzülme, cebinde seni gözetleyen başka bir kamera daha var; kredi kartın.
98 taksitde böl onu. 98 ay boyunca parasını öde, ama unutma ki, bir gün seni yönetsin diye seçtiğin adamlar birbirlerine üzerinde anayasa yazan kitaplar fırlatırlarsa, ve sen de

išten fırlatılırsan, seni ödeyemediğin taksit yüzünden ihbar edecek olan şey bu kart postuna bürünmüş kamerandır. Her elini cüzdanına attığında seni gözetlediğini sana hatırlatan bu nesnedir. Tıpkı diğer kardeşleri, kimlik numaran, vergi numaran, faturaların, özel emeklilik poliçelerin, vs... gibi. Bunlar aracılığıyla zimbalanmış durumdasın olduğun yere. Ne o sensiz, ne de sen onlarsız yapamaz hale gelmişsindir. Onların sana dayattığı bu yolda eğer kaza yaparsan sana ödecekleri bedelin (prim diyorlar buna) şiddeti de artacaktır. Bu yoldan kendi iradenle çıkmak istemeyebilirsin, çünkü kafanda bir alternatif yok, yıllarca onların düşünmeni istedikleri biçimde yaşadıktan ve düşündükten sonra nasıl farklı bir dünyanın mümkün olduğunu hayalini kurabilirsin ki? Onların yasa(k)ları ve senden layıkıyla yaşamayı bekledikleri hayat, sanki senden önce de hep varolmuş ve asla değişmeyecek gibidir.

... ve bak,
görmüyor musun? seçenekler önünde reyon reyon uzanıyor,
özgürlüğe dokun!
onu hisset!
hayatını yaşa!
parayı ver dvd'ni al, otur izle, izle, izle...
parayı ver bilgisayarını al, dosyaları indir, indir,
en çok sen indir, sonra indirdiklerini izle, dinle,
bol bol izle, bol bol dinle...
sen bir şey yapmasan da, onlar bir şekilde gözüne,
kulağına girer...
parayı ver kitap al, bir sürü kitap, oku oku bitmesin,
'bir sürü kitap var okuyacak' diye düşün dur. Her
konuda bir bilgin olsun! oku! oku! ama edilgenliğini
sakın bozma!
Tüm fiilleri başkalarına devret,
sen hiçbir eylemde bulunma,

birileri bir şeyleri senin adına yapar.
"sen hep al, bir şey vermek gerektiğinde sen sadece
paranı ver, seni temsil eden paranı!"

İnsanın yeni rolü

"Kameraları görünür yerlere takın!" diye buyuruyorlar, aynen kendi yaptıkları gibi. Bu yöntemle açıkça ifade ediliyor ki; Yaşam boyu herkes kendini denetlemeli, uygunsuz davranışlarda bulunmamalı, onlara göre 'yanlış' şeyler düşünmeye başladığında kişi kendi kendini cezalandırmalı (Emniyet'in internet sitesinde amaç çok güzel (!) açıklanmış; "insan hakları açısından iç denetim artırılması" <http://www.iem.gov.tr/iem/?s=139> , aman yanlış anlaşılmasın; 'insan hakları açısından'). Kameralar, denetim toplumunun oluşmasında, otokontrolün içselleştirilmesi yolunda, yalnızca taşlardan biri. Toplumsal kontrol mekanizmasının ağırları tarafından kuşatılmış durumdayız ve böyle bir yapıya verilebilecek tek bir isim var; hapisane. Durum böyleyken (buradan itibaren yukarıda belirttiğim denetim aygıtları ve kapatma unsurlarını tek tek saymak yerine onlara 'kamera' diyeceğim) kameraları görmezden gelmeye çalışmak, onlar sanki yokmuş gibi yaşamaya çalışmak, hapisanedeki bir mahkumun ona giydirilen tulumu, koluna takılan kelepçeyi, demir parmaklıkları, başındaki gardiyanları görmezden gelmeye çalışması kadar saçmadır.

Nihayetinde, artık hepimiz şartlı saliverilen mahkumlarız.

Bu argümanları takiben şu soru rahatça (vicdani sömürüye gerek olmadan) sorulabilir sanırım; ortak rollerimiz gereği özdeşleşmemiz gereken kişi kuyumcu mu, yoksa hapisanedeki mahkum mu? Yaşam alanlarımızı ele geçirmeye, sürekli hepimizi izlemeye ve denetim

altında tutmaya çalışan, baskının şiddetini gün geçtikçe artıran gardiyanlara ve hapisane yöneticilerine karşı harekete geçmek için geç değil.

'Kamera'ların ne işe yaradığını, 'kamera'ların arkasındakilerden öğrenecek kadar aptallaşmadık henüz.

röntgencilik ve teşhircilik birlikteliği

rutin bakış, operasyonel görüntü

Kan aydınlıkta dökülür.

İktidar-kitle görmek ister; görmesi için ise görünür olmak, onun ışığını yansıtır olmak, ışığına yanıt vermek, yapay da olsa (özellikle yapay olarak) ışıklandırılmış olmak gerekir.

Görünür olmak gözetlenir olmaktır, tanımlanmış, adlandırılmış, sınıflandırılmış olmaktır. İktidar-kitle, görmek/gözetlemek için görünür olmayı yeterli bulmaz, görünür olmayı istemeyi, arzulamayı da zorunlu kılar.

Gözetlemek, gözetlenir olmayı bir özellik olarak benimsemiş kitleler yaratır: Gözetlenmeye uygun yığınlar, gözetlenmek için görünür olan, görünür olmak için şeffaf olan, içi dışı olan yığınlar! Görüntü ve gürültü eseri, itirafçılar!

Kendini bakışa sunmaya, teslim etmeye alışkın yığın, iktidarların gözetleyiciliğinden hoşnut kalır, gözetlendikçe gevşer, "ayrısı gayrisi olmadığını" göstermekten haz alır, iktidarın gözünde meşrulaşmak için açıldıkça açılır, saçıldıkça saçılır.

Görüntünün ve gürültünün cazibesıyla kendini ortaya sermekten pornografik bir haz alan yığın, gözetlenmekten de aynı hazzı alır: Röntgencilik ve teşhircilik birlikteliği! Farklı olmadıklarını, genelin, vasatın içinde yer aldıklarını, iktidara, modaya (ve medyaya) uyduklarını, paraya ve sopyaya itaat etiklerini gösterebilenlere – tüm bunları farklılık söylemi içinde yapanlara – bu hayatta yer vardır. Görme, görülme arzusu, gündelik hayatı parçalara ayırmış ve bu parçalar üzerinde denetim kurmuş

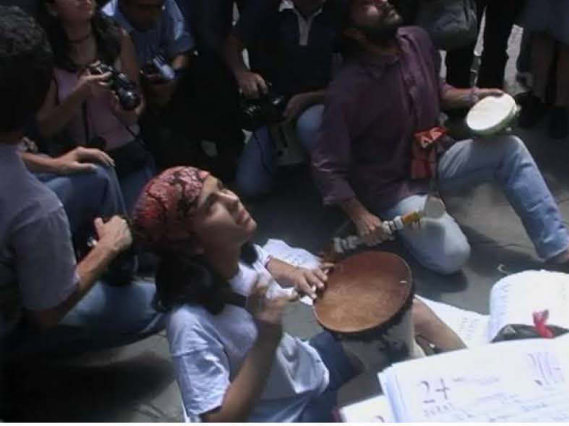
iktidarların tatminsizliğidir. Gündelik hayattaki faşizmin temelidir bakış. Şiddet, bakışı örgütlemiş ve kurumsallaştırmış olanın, görünür olana, ışıklandırılmış olana dönük edimidir. Bu nedenle, "faili meçhul" şiddet, kurumsal-kitleşel şiddet, ancak gözetleyenin, daima "yüzsüz", "biçimsiz", "gayri şahsi", olanın, dolayısıyla "sorumlusu" olanın edimidir. İktidar-kitle, çoğu zaman hiçbir yerde elle tutulamazken bir hortlak gibi her yerde belirir, gözetlediğini bildirir, sezdirir. Cezalandırabileceğini de... Dolayısıyla, imha etmediği yerde tedirginliği kalıcılaştırarak hizaya getirir. Devlet; gözle görülemez, elle tutulamaz olsa bile simgeler ve temsiller yoluyla devasa bir kuvveti seferber edebilen bu en yetkin hortlak, daha ziyade, operasyonel bir varlık olarak örgütlenmiştir. Gündelik hayat, yeri ve zamanı ince ince hesaplanmış bir kuşatmanın, operasyonun alanıdır. Cinayet anlaktır; uzatılan, sürdürülen şey ise ötekilerin, sürüden geriye kalanların bakışına yöneltilmiş olan operasyondur: gücün kendini gösterişi, görkemi, görüntünün ve gürültünün yalanı, yalan üretimi, dağıtımı ve tüketimi.

İktidar ve iktidar kurumlarından biri olan devlet, yalan ihtiyaç duyar (iktidar ve devlet olmak isteyen de yalan ihtiyaç duyar). Kurumsal ve örgütlü yalan, medyatic yalan, kişisel yalandan farklı olarak, manipülasyonun ve dezenformasyonun tezgâhından geçmiştir, bu nedenle, gerçekten daha gerçektir, aşırı gerçektir. Kitle, yalana ve hakikate aynı ölçüde yakın ve uzaktır. Açıklık ideolojisi herkesçe benimsedikçe,

herkes itirafa ve günah çıkartmaya kışkırtıldıkça, herkes teşhirci ve röntgenci olmaya zorlandıkça, hepimiz, iktidar-kitle ortaklığı şiddetinin taşıyıcısı ve hedefi haline geliriz.

İktidar-kitle karşısında açıklık, açık olma, her şeyin ortada olması, ortada olan her şeyin görüldüğü kadar – seste, sözde ve yüzde görüldüğü kadar, ekranda, basılı kâğıtta olduğu kadar; yüzey kadar – olması, görüntülerin eşdeğerliliği, hızla yer değiştirisi; değersizleşme, iç boşalması ve anlamsızlaşma: Deşmek amacıyla insanın içine yönelme, özünü açığa çıkarma çabası, iç yolculuklar yapıp bunları dışa vurma, içi keşfetme! Keşfedildiği sanılan şey, söylemlen şey kadardır. Kevgire dönen insan ruhu ishal olur... Ve iktidar/toplum, bu açıklık sayesinde, kapsadıklarıyla, içine aldıkları, dışladıkları ve imha etikleriyle sürdürür varlığını.

Röntgencilikle teşhircilik arasında sıkışmış bir çağın temek özellikleri. Renksiz, katmansız, zevksiz, estetikten ve etikten yoksun bir dünya; dışkılarla, dışlarla, dışa çıkmış, deşilmiş içlerle, dışla aynışmış içlerle, dışsız içlerle ve içsiz dışlarla dolu bir dünya. Örtülülüğün, perdeliğin, peçelenmişliğin gizemin, sırrın, mahreminin, hakikatin yok olduğu; yasadışının yokluğu: şiddete açıklık.

sağır sultan bile duydu ama...

Gözetleme Kamerası Oyuncuları'ndan oluşan Grup Röntgen Müzik Topluluğu buldukları her müzik aletini kullanarak gözetlenmek istemediklerini duyurmaya çalışıyor. Seslerini sağır sultan bile duydu, kamuoyunda pek çok yerde konunun tartışılması sağlandı, ama, yine de bu yeterli değil gibi. Çünkü, Mobese sistemine bağlı milyar dolarlık gözetleme kameraları sadece görün tü kaydediyomuş. Yani, laf aramızda, Nobese'ciler kendilerini gözetleyenlere seslerini bir türlü duyuramadılar.

önceden gözetlenme yoktu diyebilir miyiz

değişen yegane şey teknoloji

Görme biçimleri üzerine hazırlanmış çalışmalara baktığımızda teknik icat süreçlerinin sanılandan çok daha eskiye vardığını görmekteyiz. Görmeye ilişkin ilerlemelerin doğrultusunda muhakkak ki zamanın bir yerinde görme ve bağlı aygıtları, gözetleme alanı için şekil değiştirecek ve kullanılacaktı. Sanırım görmenin tam anlamıyla gözetleme ile olan ilişkisi ciddi anlamda baş ağrısına "modern zamanlar"da dönüştü. Öncesinde yoktu demiyoruz, çeşitli formlarda varlığını koruduğunu bildiğimiz bu geçiş/gerçeğin modern zaman kısmına eğiliyoruz doğal olarak. Sanırım bir yan anlamla da "gözetim"e dönüşen kelimenin, fiil olarak ulus devlet yapılanmasıyla eş zamanlı olarak dönüştüğü noktaya var ortada.

Açık açık yazılmaya başladığı günden - Marx, Weber...- bugüne değişen yegane şeyin kayıt altında tutmak ve fişlemek/dosyalamak adına teknoloji olduğunu belirtmek gerek.

Neye şaşıyor şaşanlar? Yaşamın sokaklarda ve her yerde, "x" bir hapis sisteminden farklı olduğunu sanarak mı şaşıyorlar? Hastane, hapisane, fabrika vs. lerde oluşturulmuş olan gözetleme sistemin sokaklara taşmasına ya da zaten farklı formlarda varolan gözetleme ve dosyalama sistemlerinin sokaklarda caddelerde kamera

formatına büründürülüşüne mi ?

Yoksa hala birileri büyük hapisane ve de hastane içinde olduğumuzun ve sadece sonuçsuz küçük isyanlar çıkardığımızın farkında değil mi?

"Panoptikon diyip duruyorsunuz n'alaka" benzeşğinde cümleler görüyorum bazan, bu sistemin yani panoptiğin matematiksel olarak anlaşılıp anlaşılmamasının bir önemi olmadığını düşünerek bu noktada sadece şunu ifade etmek isterim: panoptikonun örnek verilmesinin büyük sebebi şu an başımızdaki sorun ile gösterdiği ana benzerliktir. Bildiğimiz gibi bu sistemde; mahkum görülebilir ama göremez. Tıpkı sokaklarda varolan kameralarda insanların yani hepimizin başına geldiği gibi. İşte bu anlamda panoptik bir sistem içerisinde yani panoptik bir sistem kullanan devlet hapisanesinin içerisinde yaşadığımızı idrak edemeyen ve de inkar eden zihniyetle sorunumuz vardır- elbette.

İnsanlar gözetlenebilirlik konumunda oldukları sürece ortada bir suçlu psikolojisi ve coğrafyası olacaktır. Vardır. Gözetleyen mantık gözetlenenin konumuna açıklık getirmek gibi bir kaygı elbette taşımaz. O gözetlenendir, gözetlendiğine göre suçludur, ya da ve de potansiyeldir hiç yoktan.

Yani gözetlemek sürekli olarak görünebilecek alan yaratmakta ise, bir yukarıdaki cümle gereği sürekli suçlularını yaratmıştır da.

üniversitelerde talim ve terbiye

bir rektör öğrencileri neden gözetler

Bir rektör üniversitelileri neden gözetlemek ister? Biz bu soruya pek mantıklı bir cevap bulabilmiş değiliz henüz. İnsanları gözetleme çılgınlığı tüm yurttan sonra üniversitelere de sıçramıştı. Bu sene

yemekhaneye, kapılara turnikeler yerleştirilmişti. Yerleştirilen kameraların bir kısmını tanesi üç bin dolar olan mobeseler oluşturuyor. Diğer kameraların tanesi ise bin dolar civarında. Üniversitenin bunca

eksiği varken, rektör Mesut Parlak'ın neden önceliği binlerce dolar harcayarak kamera ve turnike gibi, bir üniversite için oldukça gereksiz bir takım aletlere vermesi garibimize gitti doğrusu. Ne de olsa İstanbul Üniversiteliler bu kadar teknolojik aletlere pek alışkın değil. Bu alışkın olmama durumlarını yansıtmakta da pek gecikmediler. Kameraların ve turnikelerin yerleştirilmesiyle beraber kapılarda üst

zorunluluğu üniversiteliler açısından özgürlüklerine yapılan bir saldırı olarak algılanıyor. Yapılan açık toplantılarda, kameraların üniversiteliler üzerinde ciddi bir baskı kurma aracı olduğu, kamera, turnike, özel güvenlik gibi alanlara harcanan paralarla üniversitemizin laboratuvar, kütüphane gibi acil ihtiyaçlarının giderilmesi gerektiği tartışıldı. Yapılan referandumda üniversitelilerin büyük bir çoğunluğunun kameralara ve turnikelere karşı olduğu sonucu çıktı. Bu hoşnutsuzluk 6 Kasım alanına da taşındı. 6 Kasım'da İ.Ü. Beyazıt Kampusu öğrencilerinin pankartında "Kameraya, Turnikeye Değil Eğitime Bütçe" yazıyordu.

İstanbul Üniversitesi'nde yaşanan son gelişmelerle birlikte değerlendirildiğinde rektörün niyeti iyice açığa çıkıyor aslında.

Bir taraftan üniversitemizi adım adım satışa çıkartırken diğer taraftan üniversitelileri denetim-gözetim altına almaya çalışan rektör parlak çeşitli araçlarla üniversitelilerin taleplerine ve özgürlüklerine saldırmaya çalışıyor. Bu bazen polis in üniversiteye sokularak doğrudan müdahalesi şeklinde, bazen soruşturma furçası şeklinde oluyor. Soruşturmalarda kullanılan araçlara kamera görüntüleri.

başında okulumuza geldiğimizde bir takım farklılıklar gördük etrafımızda. Okulun her tarafında inşaat hali süren, yemekhanemiz tadilat nedeniyle henüz açılmamışken edebiyat fakültesine ve merkez kampusun çeşitli yerlerine yaklaşık 80 tane kamera,

araması, kimlik kontrolleri gibi uygulamaların ve özel güvenlik elemanlarının sayılarının artırılması üniversitelilerin de tepkilerinin artmasına neden oldu. Öğrencilerin okula girip çıkarken kimlik kontrolü zorunluluğu, kameraya görüntülenmesi

mobese, liseden terk!

Okullara da gözetleme kameraları yerleştirileceği açıklaması üzerine liseli öğrenciler yaptıkları basın açıklamalarıyla okullarında kamera istemediklerini belirttiler.

şiddet okulda mı, okul mu? - “çişim geldi komserim”

Evet, okullardaki uyuşturucu, şiddet ve ırkçılığı önlemek amacıyla 310 okul sokağına Mobese Kamerası dikilecek... Yani 9 ay önce sokaklara dikilen Mobese Kameraları'nın ikinci ayağı... Milli Eğitim Bakanlığı'nın kameraları kurma gerekçeleri arasında Türk-Kürt ayrımı da var. Okuldaki çocukların hemşehricilik yüzünden kavga etmeleri ve buna çözüm olarak da bazı okulların polisler zimetlenmesi ve Üsküdar'daki bazı okullara komiser tayin edilmesi ..

Bir genç uyuşturucu kullanırken neden kendinden geçer ve dünyayla bağlantısını koparmak ister, bir çocuk balı çekerek kendini daha mutlu ve güçlü hissetmesi nedendir. Neden bunlara ihtiyaç duyulur. Evet ihtiyaç duyuluyor çünkü bu kadar daraltılan alanlarda bu kadar hareketlerimizin, zihnimizin hapis olduğu ortamlarda

yarattığımız o küçük alanlarla daha özgür hissediyoruz herhalde.. Yani beynimizin uyuşturulduğu bir dünyada kendimizi kendi elimizle uyuşturmaya neden ihtiyaç duyarız. Evet bu nedenlerin çözümü bir insanlık tarihi kadar eskidir ve bir o kadar da güçtür. Hazır kameralar varken neden zora girsinler ki.. Hepimiz öğrenci olduk, sıraları oyduk, tuvalet taşlarını kırdık ve muslukları açık bıraktık ki okul batarsa kurtuluruz diye... Okulda olmanın ve bir öğretmenin günde 6 saat vaazlerinin sonunda içimizdeki şiddeti bu şekilde gösterdik.. Şimdi soruyor kendine Milli Eğitim Bakanı 'öğrenciler tuvalet pisuvarını kırdılar, tuvalet kullanılmaz halde okul eşyalarına bilerek zarar veriliyor, okul camları kırılıyor çocuk, devlet malına zarar vermek istediği için yapıyor bunu.. ne yapalım öyleyse bir kamera kurarız, güvendiğimiz öğrencileri ajanlaştırırız, bir de komser ko-

yarsak her okula... sıkıyasa yapsınlar o zaman.'

Bir sabah uyanığımızda okulların kül olduğu ve sokaklarda öğrencilerin delicesi çığlıklarıyla 'kend'i oyunlarını yarattıklarını görmemiz çok da olağan dışı gelmiyor..

müdür tuvaletlerde bile kamera olduğunu söylemiş

-“bazı arkadaşlarım kameraları görünce daha bir yaramazlık yapıyor”

Aldığımız bir habere göre Mersin’de bir ilköğretim okulunda (adı bizde kalsın) her sınıfın içindeki lambaların yanında, tuvaletlerde koridorlarda ve okul bahçesinde kameraların kurulduğuna dair haberler gelmekteydi. Biz de NOBESE Özel Haber Merkezisi olarak hemen harekete geçip bu okuldaki bir öğrenciyle röportaj yaptık. Ayrıca öğrencinin yaşadığı bir olay da gündemdeydi.

Öğrenci: “bir gün teneffüs saatinde bahçede dolaşırken çıkan bir kavgayı izliyorduk ve zilin sesini duymamıştık. Bundan dolayı derse geç kalmıştık, öğretmenimiz bizi derse almadı ve müdüre yolladı. Müdüre gittiğimizde ve durumu anlattığımızda bize kamera kayıtlarını göstererek zilin sesinin gerçekten duyulmadığını söyledi ve bu seferlik affetti, bir daha olmaması şartıyla bizi sınıfa yolladı” dedi.

Öğrencinin anlattıkları karşısında ‘bu kadar da olmaz’ dedik doğrusu. Kameraların ses kaydı alacağına inandırılan öğrenci artık sadece hareketlerini değil konuştuklarını da kontrol altında tutmak durumundaydı.

Yaklaşık bir ay önce kurulan kameraların ilk duyurusu öğrenci ve velilere okul müdürü tarafından yapılmış. Kameraların yerleri de yine bu müdür tarafından “hareketlerinize dikkat edin

haa!” çağırısı da yapılarak söylenmiş ve Milli Eğitim Müdürü’nün de katılımıyla, kurdeleler kesilmiş. Geçen yıl okulda yaşanan bir gasp ve kaçırılma olayının hemen sonrasında kameranın kurulması veli ve öğretmenlerden de tam not almışa benziyor. Israrlı sorularımız karşısında kameraların özellikle sınıf içinde olduğunu doğrulayan cevaplar aldıkça adeta yerimizden sıçradık. Konuduğumuz öğrenci, kameraların varlığına zamanla alıştığını ve bunun davranışlarını etkilediğini belirtip örnek olarak da rahatça tuvaletini yapamadığını da söyledi. Fakat daha sonra tuvalette kameraları göremediğini, sadece müdür tarafından tuvalette kameraların olduğunu söylenmesi üzerine bu durumdan etkilendiğini ifade etti. Ayrıca okulda zaman zaman yapılan üst aramaları da bu işin cabası. Sanırım kameraların giremediği bölgelere de takviye ekipler de yardıma koşuyor. Buraya kadar her şey neredeyse oldukça çelişik gibi duruyor kamera görülmüyor ama olduğu ‘biliniyor’. Yapılan olay yeri incelemesinde, ekip arkadaşlarımızın yaptıkları inceleme sonrasında okulda sadece bahçe girişinde bir kameranın olduğunu tespit ettiler. Evet durum sırasıyla aynen böyle. Farklı bir

yöntem geliştirip maliyeti oldukça düşük bir sistem yaratılmış anlaşılır. Şimdi bu öğrenci okulun nerdeyse her yerinde kamera olduğunu 'biliyor'; bu kurmaca etrafında kamera olmadan da kişide gözetlenme durumu yaratılıp disipline edilmeye çalışılıyor. Kameralar olmadan da pek ala propagandası yapılarak içselleştirilen oto kontrol, öğrencinin okul sınırları içinde mahpusluk hayatını ağ ağ örüyor böylece. Sistemleri aslin oldukça profesyonel.

Kişideki beklenen durum bir ay gibi kısa bir sürede meyvesini vermiş durumda. Kameralar olmadan da ki -olduğu zannedilerek- takınılan tutum öğrenci için sokaklarda da izlenmenin bir provası aslında. Okulda kameraya alışan (1 ay oldukça yeterli bir

süre)öğrenci sokakta, markette, hastanede, sinemada hatta kendi evinde bile izlenmekten rahatsız olmayı bir yana bırakın fark etmeyecek bile. Sokaktaki insanı kapkaç ve gasp olaylarıyla ikna eden sistem, okuldaki öğrenciyi ve veliyi de okuldaki olası bir şiddet olayının açığa çıkarmakla ikna ederek her alanda kendine göre farklı ikna yöntemlerini uygulamaktadır. Okuldaki kameraların kurulmasına sevinen bir velinin: "kameraların kurulması iyi oldu okulda bir olay olsa yapan hemen yakalanır" demesi veliye "okulda olan olay nedir, suç nedir suçlu kimdir?" sorularının yöneltildiği bir

...şimdi bu öğrenci okulun neredeyse her yerinde kamera olduğunu 'biliyor' ve bu kurmaca etrafında bir etkilenmeye maruz kalıyor...

perspektif sunuyor sistematik propaganda araçları ve çocuğunun sadece okula güven içinde gidip gelmesini isteyen veliye göre kameraların kurulması aslında gecikmiş bir çalışma. Şiddeti salt yetişkinlerle özdeşleştiren ve çocukların da bu durumdan etkilenebileceğini es geçen mantık bu nedendir ki son zamanlarda patlak veren okullardaki şiddet olaylarını sanki yeni bir vaka gibi değerlendirip buna dair çözüm üretmekte ve önerileri de 'bali çeken, uyuşturucu kullanan bir çocuk tipolojisini' ni verip öğrenciler arasına nifak tohumu serpmekten de öteye gitmemektedir

Bunlar bize belki on sene önce söylenseydi herhalde bir kara ütopya deyip gülüp geçecektik ve belki de gözümüzde canlandıramayıp aklımıza 1984 (George Orwell) romanındaki

sahneleri getirip o zaman ki halimize sevinecektik, şükredecektik. Evet sevinecektik çünkü o zaman izlenmenin bu kadar hayatımıza kolayca girecek biçimde propagandası yapılmamış olacaktı. Gazetelerde, daha yeni ortaya çıkmış gibi gösterilen okullardaki şiddet manşet yapılmamış ve günlerce nerdeyse her gazetede şiddet, kapkaç, hırsızlık, gasp haberlerini okumamış, ardından da okullara kurulacak olan mobese'nin reklamını duymamış olacaktık. Kişide uygulanan alıştırılmış davranış biçimleri de olası bir tepkiyi, karşı çıkışı, sıçrayışı engelleyeceği önceden kestirilmiş ve prosedür buna göre uygulanmıştır, uygulanacaktır

nobese fotoğraf sergisi başlıyor

GÖZETLEME KAMERASI FOTOĞRAFÇILARI, sokaklarımızı yerleştirilen ve hepimizi aralıksız kaydeden 570 gözetleme kamerasının fotoğrafından oluşacak Birinci Geleneksel Nobese Fotoğraf Sergisi hazırlıyor. Siz de bu dahiyane ve eşi benzeri olmayan çalışmaya katılmak istemez misiniz?

İstanbul'un hemen her semtine yerleştirilmiş bulunan gözetleme kameralarından henüz fotoğrafı çekilmemiş bir tanesini bulup fotoğrafını çekip yollayarak bu eşsiz koleksiyonu eksiksiz hale getirmemiz konusunda destek olabilirsiniz. Yapmanız gereken tek şey kafanızı yukarı çevirip bir gözetleme kamerası bularak iki adet

fotoğrafını çekmek. Unutmayın, onlar sokak lambası değil. İzinimiz olmadan bizleri kaydeden kameralar. Ayrıntılı bilgiyi izleniyoruz.net adresinde bulabilirsiniz.

hak ihlali olarak görmüyorlar, çünkü bize hak tanımıyorlar...

van yüzüncü yıl üniversitesi kampüsünde olağan bir eğitim gününden bir fotoğraf

Üniversitelerimiz gelişen çağa ayak uydurmakta gecikmiyor. Ege Üniversitesi'nde kayıtlar internet üzerinden yapılırken, Dokuz Eylül Üniversitesi'nde "tam otomasyona geçiş" müjdesi veriliyor. Oysa kayıt parasını vermeden açılmayan internet sayfasıyla kayıtların internet üzerinden yapılmasıyla beraber, iş kayıt parasını vermeyenlerle okul idaresini karşı karşıya getirmeden halledilmekte, Dokuz Eylül'de ise İş Bankası, güvenlik şirketleri, elektronik şirketleriyle bir iş ortaklığına girilmektedir. Hızla geçilen teknolojik sürecin hangisi öğrencilere yansıtılıyor? Kaç öğrenci dileğinde üniversitesinde bedava bilgisayar kullanıp, internete bağlanabiliyor? Kaç fakültede, kaç yurttaki bilimsel araştırma yapmak için gerekli donanım var. Bunların kaçına uygun. Kaç atölyemiz kaç laboratuvarımız var ve bunların içinde öğrencilerin kendi paralarıyla getirmediği kaç işlevsel üretkenliğe açık alet var? Diğer yandan üniversitede gezen belli silahlı "özel güvenlik görevlileri" olduğunu görüyoruz. Ve artık

her yerde kameralı güvenlik(!) mekanizmalarına rastlıyoruz. Peki öğrenci için bulunamayan kaynaklar bunlar için nasıl su gibi akıtılmakta? Burada düşünülmesi gereken sanki bizim faydamızymışçasına sunulan kameraların, kartlı geçiş-giriş sistemlerinin, İş Bankası ve manyetik kartların bir sebebinin var olduğudur. Hayatımıza hızla girmeye başlayan kameralar hızla yaygınlaşmakta. Toplum kendisinden kuşku eder, birbirinden güvensizlik duyar hale gelmekte. Fakat daha da önemlisi bu kameralar yerleştirilirken bizlerin "potansiyel suçlu" yerine konulmasıdır. Pek çoğumuzun aklına İngiltere örneği gelecektir. Uluslararası ve henüz hiçbir tanımı yapılmamış olan "terör" kavramını bahane ederek gündelik

yaşamı evde, okulda, yollarda izleyen İngiltere bu sistemi savunanların öne atacağı ilk bahane.

...ve işte bundan sonra kameraların karşısına geçip onları oyalamak aslında kamuya hizmet olacaktır...

Zannederiz ki başka örnek bulmakta çok zorlanırlar. Zira kameraların suçu önlemede etkisiz olduğu artık ispatlanmıştır. Dünyanın pek çok yerinde kurulmuş olan kameralı sistemlere muhalefet edenler aynı şeyleri savunmaktadır. Oysa bahaneler başka başkadır. Bizim ülkemiz de kameralı sistemler

“kamu hizmetinin iyileştirilmesi ve yönetim işlerinin kolaylaştırılması” sebebiyle konuluyor. Nasıl da kendi ağızlarıyla itiraf ediyorlar. Yöneticiler bu sistemi, yönetmeyi kolaylaştırmak için koydular. Çünkü halkın taleplerini karşılamakta aciz kalan bir yönetime muhalefet kaçınılmazdır. Ve bu muhalefetin kameralarla her an izlenerek oto kontrol yaratması beklenmektedir. Yöneticiler bize “bakın ben sizi izliyorum ona göre” demektedir. Bu sistemin yine bahane edildiği gibi kap-kaççılar ve çeteler için konmadığı (zira polisin bunlarla iç içe olduğu pek çok zaman ortaya konmuştur) apaçık ortadadır. Telefon dinlemenin yargısal denetim altına alındığı şu zamanlarda dahi hukuksuz dinlemelerin yapıldığını sık sık görmemiz; kameraların kimlerce izlendiğinin kaydedildiğinin, nasıl bir gizlilik uygulandığının bilinmediği bu sistemde fişlenmelerin önünü açacak ve yeni hukuksuzlukları beraberinde getirecektir. Oysa dediğim gibi suçu önlemekte etkisiz olduğu ispatlanan bu sistemin karşısındaki muhalefet her yerde aynı şeyleri savunmaktadır: Bizleri potansiyel suçlu olarak göremez, yaşam, seyahat, özel hayatın gizliliği haklarımızı gasp edemezsiniz. Ve işte bundan sonra kameraların karşısına geçip onları oyalamak aslında kamuya hizmet olacaktır.

...düzeltme ve özür...

Bu neşriyata yollayacağımız her türlü yazı, haber, yorum ve görsel ile gözetleme, denetim ve nihayet baskı yoluyla “güvenli” bir yaşam ve “özgürlük” aldatmacasına karşı yürüttüğümüz çabamıza katılın.

hepimiz@izleniyoruz.net

Bunların yanısıra kartlı geçişler ve manyetik kartlar başka sorunları doğuracaktır. Bunlardan ilki Dokuz Eylül Üniversitesi'nde yemekhanede yemek için dahil pek çok yerde İş Bankası öğrenci kimliğimize para yüklemek zorunda kalışımız, bu paraların bankalarla Rektörlüğün anlaşmalarıyla bizlerin onayı olmadan kullanılıyor olmasıdır. İkincisi ise genel olarak bu işin geleceğidir. Gelecekte bu kartlarla ne zaman nereye gittiğimiz, ne yediğimiz, hangi derse girdiğimiz, ne kadar para harcadığımız, ne zamanlar okulda olduğumuz hatta kimlerle girip çıktığımızın bilinecek takip edilecektir. Her gün daha çok müşterileştirildiğimiz-yabancılaştırıldığımız üniversiteleri sahiplenmek yine bizlere düşmektedir. Bugün buna saçma sapan gelişmelere izin verenlere bu üniversitelerin asıl sahipleri olarak karşı durmalıyız. Bu sorunu sınıflarda, kampuslarda tartışılır hale getirmeli, derslerde öğretim üyelerine yöneltmeliyiz. Yaşanacak bir üniversiteyi kurmadan evvel kaybettiğimiz hakları geri alıp var olan haklarımıza bilinçli bir şekilde sahip çıkmalıyız. Çünkü onların mantığına göre bir hak ihlali yoktur; bizlere tanıdıkları bir hak yoktur.

İzmir Hukuk / Yazılara Gazetesi'nden banttan yayın.

bugün var, yarın yok

İstanbul'a geçici olarak gelenlerin çektiikleri ve dönüşlerinde sevdiklerine hoş bir armağan olarak sundukları İstanbul Hatırası fotoğraf çekimi geleneğini unutmayan vefakar ve cefakar Gözetleme Kamerası Oyuncuları, Nobese Festivali'ni yaptıkları her gözetleme kamerası önünde çevredekilerin de katılımıyla hatıra fotoğrafı çekimini sürdürüyor. Hatıra olsun istiyorlar, çünkü fani dünya, gözetleme kameraları bugün var, yarın yok!

gilles deleuze söylemiş görelim ne söylemiş (çeviren: ulus baker) denetim toplumları konusunda bir ek

1. Tarihsel Bakımdan Denetim Toplumları Nedir?

Foucault "disiplin toplumları"nı Onsekizinci ve Ondokuzuncu yüzyıllara yerleştirmişti. Bu toplumlar doruk noktalarına Yirminci Yüzyıl başlarında varmışlardı. Bu toplumlar, geniş ve yaygın kapatıp-kuşatma mekânları düzenlemeleriyle ayırdeğildirler. Birey hiç durmadan, her biri kendi yasalarına sahip olan bir kuşatma mekânından öbürüne geçer; önce aile; sonra okul ("artık ailede değilsin"); ardından kışla ("artık okulda değilsin"); en sonunda da fabrika; arasına hastane; olasılıkla hapisane, yani kapatılmış-kuşatılmış çevrenin en önde gelen örneği. Analogik bir model oluşturan hapisanedir burada; Rossellini'nin Avrupa 51 filminin kadın kahramanlarından biri bazı işçileri işbaşında gördüğünde "mahkumlarla karşı karşıya olduğumu sandım" diye haykırabilir. Foucault bu kapatıp-kuşatma çevrelerine ilişkin ideal projeyi parlak bir şekilde inceledi; özellikle fabrikalarda görüldüğü haliyle; yoğunlaştırma; mekân içinde dağıtım; zaman içinde sıralama; etkisi, parça parça kuvvetlerin toplamından daha büyük olacak bir üretken kuvveti zaman-mekân içinde kurmak... Ancak Foucault, bu modelin geçiciliğini de tanıdı. Bu model, amaç ve işlevleri son derece farklı olan, üretimi örgütlemektense vergilendiren, hayatı idare et-

mektense ölümü yöneten "hükümanlık toplumları" modelini takip etmişti; geçiş zaman içinde gerçekleşti ve Napolyon, görüldüğü kadarıyla, bu modelin bir toplumdaki başka bir topluma yayılarak geniş bir ölçek kazanmasını sağladı. Ama disiplinler de, sıraları gelince kendi bunalımlarıyla karşılaştılar ve bu hal, zamanla kurulan ve İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ivme kazanan yeni kuvvetlerin kârıydı; bir disiplin toplumu, artık içinde olmadığımız, artık olmayı bıraktığımız şeydir. Kapatıp-kuşatma mekânlarına ilişkin genelleşmiş bir bunalımın ortasındayız - -hapisanede, hastanede, fabrikada, okulda ve ailede. Aile de, diğer bütün "içeriler" --eğitsel, mesleki vs.-- gibi kriz içinde bulunan bir "içerisi"dir. Görev ve yetki üstlenen idari mekanizmalar zorunlu olduğunu varsaydıkları reformları ilan etmeyi bir an olsun bırakmazlar: Eğitim kurumlarında reform, sanayide reform, hastanelerde reform, silahlı kuvvetlerde reform, hapisanelerde reform. Ama herkes, tam tükenişleri ne zaman gerçekleşecek olursa olsun, bu kurumların işlerinin bitik olduğunu biliyor. Yapılan aslında son ayinleri ifa etmek ve bu alanlarda istihdam edilen insanları, kapıyı çalacak yeni güçler yerlerine yerleşene dek beslemeyi

sürdürmekten ibarettir. Bu yeni kuvvetler, disiplin toplumlarının yerini almakta olan "denetim toplumları"dır. "Denetim", Foucault'nun pek yakın geleceğimiz olarak teşhis ettiği bu yeni canavara Burroughs'un taktığı addır. Paul Virilio da devamlı olarak kapalı bir sistemin zaman çerçevesinde işleyen eski disiplinlerin yerini daha şimdiden almış olan "serbestçe-kayan" denetimin ultra-hızlı biçimlerini incelemeyi sürdürüyor.

Bu meyanda olağanüstü ecza ürünlerini, moleküler mühendisliği, genetik müdahaleleri anmaya bile gerek yok; ama bunlar bile yepyeni bir sürecin içine girdiğimizi işaretliyorlar. Hangi rejimin daha berbat olduğunu kendimize sorup durmanın pek bir anlamı yok, çünkü herbiri kendilerine özgü özgürleştirici ve köleleştirici güçlerin karşı karşıya geldikleri durumlardı.

Sözgelimi, bir kapatıp-kuşatma mekanı olarak hastanenin bunalımında, "mahalle klinikleri", "sağlık evleri" ve "gündüz bakım" kuruluşları ilk başlarda biraz özgürlük tattırsalar da, kapatmanın en sertine bile taş çıkaracak denetim mekanizmalarına da katılabilirler. Korku ya da umut çare değildir; yeni silahlar bulmaya girişmek gerekir.

2. Mantıksal Bakımdan Denetim Toplulukları Nedir?

Bireyin içinden geçtiği farklı kapatıp-kuşatma mekânlarında geçen mahpusluklar bağımsız değişkenlerdir: Her defasında sıfırdan başladığı farzedilir ve bütün bu yerlerde ortak bir dil olsa da birbirlerine oranlanmaları analogiktir. Diğer taraftan, farklı denetim mekanizmaları birbirinden ayrılmaz çeşitlenmeler halindedirler ve dili sayısal olan (ikili olması gerekmez) değişken bir geometri sistemi oluştururlar. Kapatıp-kuşatmalar "öbek"ler, ayrı ayrı düzenlemeler halindedirler; oysa denetimler bir modülasyondur: Bir andan sonrakine sürekli olarak değişen kendini-bozup duran bir yığın, ya da bir noktadan ötekine sıçrayan cıva taneceklerinin oluşturduğu bir kütle gibi. Bu durum, ücretler konusuna bakıldığında apaçıktır:

Fabrika kendi iç güçlerini belli bir denge düzeyinde tutarak kuşatıp kapsayan bir gövdedir --üretimde azami, ücretlerdeyse asgari... Ama bir denetim toplumunda, korporasyon fabrikanın yerini almıştır. Korporasyon ise bir ruh, bir gazdır. Kuşkusuz fabrika da

ödüllendirme ve teşvik sistemiyle tanıştı, ama korporasyon her bireysel ücret üzerine bir modülasyon dayatma konusunda çok daha derinden işlemektedir; orada hüküm süren, meydan okumalarla, sürekli uyarılarla, yarışmalarla ve son derece gülünç grup ya da ekip seanslarıyla işleyen sürekli bir metastaz durumudur bu. Eğer

...disiplin toplumlarında birey her zaman yeniden, hep yeniden başlamaktadır (okuldan kışlaya, kışladan fabrikaya), oysa denetim toplumlarında kimse herhangi bir şeyi bitirecek durumda değildir...

en budalaca televizyon oyun şovları bile o kadar başarı kazanıyorsa, bunun nedeni korporasyondaki durumu büyük bir kesinlikle dışavurmalarıdır. Fabrika, bireyleri hem kitle içindeki herbir unsuru gözetim altında tutan patronun, hem de kitlesel bir direnişi seferber eden işçi sendikalarının lehine tek bir gövde olarak teşkil ediyordu; oysa korporasyon en sert tavırlı rekabeti ve karşıtlığı sağlıklı bir emülasyon biçimi, bireyleri birbirleriyle karşılaştıran ve herbirini katedip taa içlerinden bölen harika bir motivasyon gücü olarak sunmaktadır. "Yeteneğe göre ücret" adı verilen motivasyon prensibi milli eğitimleri kendine çekmekten geri kalmamıştır. Gerçekten de, nasıl

k o r p o r a s y o n
fabrikanın yerini alıyorsa, "sürekli eğitim" de "okul"un, denetimin sürekliliği ise sınavın yerini almaktadır. Okulu korporasyonun eline teslim etmenin en emin yolu da zaten budur. Disiplin

toplumlarında birey her zaman yeniden, hep yeniden başlamaktadır (okuldan kışlaya, kışladan fabrikaya), oysa denetim toplumlarında kimse herhangi bir şeyi bitirecek durumda değildir -- korporasyon, eğitim sistemi, askeri hizmet, hepsi, evrensel bir deformasyon sistemine benzer tek ve aynı modülasyon içinde birarada varolan

metastaz konumları gibidirler. Kendini daha o zamanlardan iki toplumsal oluşum tipi arasından odak noktasına yerleştirmiş olan Kafka, "Dava"da hukuki biçimlerin en korkutucusunu tasvir etmişti. Disiplin toplumlarının "görünüşte beraat"i (iki hapis arasındaki hal); ve denetim toplumlarının "sınırsız erteleme"si (sürekli değişim halinde). Bu ikisi, birbirinden çok farklı hukuki yaşam tarzlarıdır ve eğer hukukumuzun bizzat kendisi kriz içindeyse, tereddüt halindeyse bunun nedeni bir tarzı bırakıp ötekine dahil olmaya gitmemizdir. Disiplin toplumlarının iki kutbu vardır: Bireye işaret eden "imza" ve bireyin bir "kitle" içindeki konumunu işaretleyen sayı ya da idari rakam. Bunun nedeni disiplinlerin hiçbir zaman bu ikisi arasında bir uyumsuzluk görmemesi ve iktidarın hem bireyleştirmesi hem de biraraya massetmesidir. Yani iktidar, üzerinde iktidar icra ettiklerini bir gövde halinde oluşturmakta ve bu gövdenin her üyesinin bireyliğini öbeklemektedir. (Foucault bu ikili yükün kökenini rahibin çobanlı iktidarında --sürü ile hayvanların herbiri-- görmüştü; ama sivil iktidar da kendi hesabına harekete geçmekte ve başka araçlardan faydalanarak kendini gündelik hayat "rahibi" kılmaktadır) Oysa

denetim toplumlarında, önemli olan artık bir imza ya da sayı değil, bir koddur: Kod bir "şifredir"; öte taraftan disiplin toplumlari "parolalar" tarafından düzenlenirler (hem uyum sağlama hem de direniş açısından). Denetimin sayısal dili enformasyona erişimi onaylayan ya da reddeden kodlardan imal edilmiştir. Kendimizi artık kitle/birey çiftiyle uğraşır görmüyoruz. Bireyler bölünür hale gelirken, kitleler örneklemlere, verilere, piyasalara ya da "banka"lara dönüşmüşlerdir. İki toplum arasındaki farkı en iyi ifade eden şey belki de paradır, çünkü disiplin hep altını sayısal standart olarak kilitleyen yığılmış paraya başvurur geriye dönüp; oysa denetim bir standart kurlar toplaminca kurulan bir orana bağlı olarak değişip duran yüzergezer mübadele oranlarına bağlanmaktadır. Eski para midyedir, yani kapatıp-kuşatan bir ortamın hayvanı; oysa denetim toplumlarının hayvanı yılanıdır. Bir hayvandan diğerine, midyeden yılanı geçmiştir. Yalnızca içinde yaşadığımız sistem açısından değil, yaşam tarzlarımız ve başkalarıyla ilişkilerimiz açısından da. Disiplin insanı, sürekli olmayan bir enerji üreticisiydi; denetim insanı ise dalgalıdır, yörengededir, sürekli bir şebekenin içindedir. "Sörf" her yerde eski bildik "spor"ların yerini almıştır bile. Her toplum tipiyle bir makina tipi kolayca eşleştirilebilir --makinalar belirleyici olduklarından değil, kendilerini üretip kullanabilen toplumsal biçimleri ifade ettikleri için. Eski hükümlerlik toplumlari basit makinalar kullanıyorlardı --kaldıraçlar, bucurgatlar, saatlar; yakın zamanların disiplin toplumlariysa enerjile

çalışan makinalarla teçhizatlandılar --edilgin entropi, etkin sabotaj riskleriyle birlikte; denetim toplumlariysa üçüncü türden makinalarla işliyorlar --bilgisayarlarla --ve tıkanma türünden edilgin, korsanlık ya da virüs bulaştırma türünden etkin tehlikelerle. Böyle bir teknolojik evrim, daha da derin bir açıdan, kapitalizmin bir mütasyonu olmalı; daha şimdiden iyi bilinen ya

da tanıdık bir mütasyondur bu ve şöyle özetlenebilir: Ondokuzuncu yüzyıl kapitalizmi üretime ve mülkiyete yönelik bir yoğunlaşma, bir konsantrasyon kapitalizmiydi. Bu yüzden fabrikayı bir kapatıp-kuşatma ortamı olarak dikiyordu; kapitalist ise üretim araçlarının sahibiydi, ama

giderek, analogiyle kavranabilecek öteki mekânların da sahibine dönüşecekti (işçinin aile evi, okul). Pazarlar ise kâh uzmanlaşmayla, kâh kolonileştirmeyeyle, kâh üretim maliyetlerini düşürmüyoluyula fethedilecekti. Ama şu andaki durumda kapitalizm artık üretimle filan uğraşmamakta, onu sıklıkla Üçüncü Dünya'ya devretmektedir --karmaşık tekstil, metalürji ya da petrol üretimi de dahil olmak üzere. Bu bir üstünlüğü üretim kapitalizmidir. Artık hammadde satın alıp tamamlanmış ürünler satmamaktadır: Tamamlanmış ürünler satın almakta ve parçalarını monte etmektedir. Satmak istediği şey hizmetlerdir; almak istediği şey ise stoklar. Bu artık üretim için kapitalizm değil, ürün için kapitalizmdir; yani satılmak ve pazarlanmak için olan ürünün kapitalizmi. Bu yüzden, bu kapitalizm dağılımsaldır; ve fabrika da yerini korporasyona devreder. Aile, okul, ordu, fabrika ise artık bir mülksahibine --devlet ya da özel güç-- doğru çeken birbirlerinden ayrı ve analogiyle benzeşen mekânlar değildirler. Şimdi artık yalnız stok paylaşımçıları bulunan tek bir korporasyonun --deforme edilebilir ve dönüştürülebilir-- kodlanmış figürleridirler. Sanat bile artık kapatıp-kuşatma mekânlarını

bırakarak bankanın açık uçlu devrelerine dahil olmaktadır. Pazar fetihleri ise artık disiplinli eğitimle değil, tarayıcı denetimle, maliyetlerin düşürülmesinden çok mübadele oranlarının sabitleştirilmesiyle, üretimde uzmanlaşmadan çok ürünün dönüştürülmesiyle gerçekleştirilmektedir. Böylece çürüme ve yozlaşma yepyeni bir güç kazanır. Pazarlama, korporasyonun merkezi, hatta "ruhu" olmuştur.

Bize korporasyonların bir ruhu olduğu öğretiliyor; bu dünyanın en dehşet verici haberi. Piyasaların işlemleri şimdi artık bir toplumsal denetim aracıdır ve efendilerimizin şerefsiz ekmeğidir. Denetim kısa-vadeli ve devir adedi hızlıdır; ama aynı zamanda sürekli ve sınırsızdır; oysa disiplin süre bakımından kalıcı, sonsuz ve süreksizdir. İnsan artık kapatılmış insan değildir. Borç içindeki insandır. Kapitalizmin insanlığın,

borçlanmak için çok yoksul, kapatmak içinse çok kalabalık dörtte üçünün aşırı sefaletini bir değişmez veri olarak tuttuğu ve sürdürdüğü doğrudur: Denetim sınırların aşınmasıyla ilgilenmemektedir yalnızca; gecekondulardaki ve gettolardaki patlamalarla da uğraşacaktır.

3. Program Açısından Denetim Topluları Nedir?

Açık bir ortamda ve herhangi bir anda her unsurun konumunu veren (rezervde bir hayvan, korporasyonda bir insan, elektronik bir kemer aracılığıyla) bir denetim mekanizması düşüncesi yalnızca bir bilim kurgu fikri değildir. Félix Guattari şöyle bir kent düşleyebiliyordu: Evinizi, sokağınızı, mahallenizi (bireye ait) elektronik kartınızla bariyerleri aşip terkedebilirsiniz; ama aynı kart, belli bir gün, ya da belirli birkaç saat için çalışmaz durumda da olabilir; burada önemli olan bariyer değil, her kişinin konumunu --uygun mu uygunsuz mu-- düzenleyen ve evrensel bir modülasyonu gerçekleştiren bilgisayardır. İş başındayken denetim mekanizmalarının sosyo-teknolojik incelenmesi kategorik olmalı ve bunalımları her yerde ilan edilen disiplinler kapatım-kuşatım yerlerinin yerine daha şimdiden geçmekte olan yenilikleri anlatmalıdır. Önceki hükümler topluluklarından ödünç alınacak eski yöntemlerin geri dönüp ön plana çıkmaları mümkündür --ama zorunlu değişikliklerle. Önemli olan bir şeylerin henüz başlangıcında olmamızdır.

"Hapishane sistemi"nde, hiç değilse küçük suçlar için, "yerine geçen" cezalar bulma ve mahkum edilen kişiyi, belli saatlerde elektronik bir kemer aracılığıyla evinde tutma girişimleri. "Okul sistemi"nde, sürekli denetim biçimleri, sürekli eğitimin okul üzerindeki etkisi, buna bağlı olarak bütün üniversite araştırma faaliyetinin ortadan kaldırılarak, "korporasyon"un bütün okullaşma düzeylerine hakim kılınması. "Hastane sistemi"nde, hasta insanları tekilleştiren ve risklere maruz bırakan, bunu yaparken hiç de bireyleştirmeye başvurmayacak --şimdiden önerenlerin söylemeye başladıkları gibi--, aksine bireyin ya da sayısız gövdenin yerine denetimde tutulacak "bölünebilir" bir materyelin kodunu yerleştirecek, "doktorsuz ve hastasız" yeni tıp. "Korporasyon sistemi"nde ise: Eski fabrika biçimini katetmeden para, kâr ve insan dolaştırmanın yeni yolları. Bunlar çok ufak örnekler; ama kurumların bunalımı denince ne anlaşılması gerektiğini daha iyi anlayabilmeyi sağlıyorlar: Yeni bir tahakküm sisteminin ilerleyici

ve yaygın kuruluş süreci. En önemli sorulardan biri birlik ve sendikaların etkisizliği ile ilgili olacaktır: Bunlar disiplinlere ve kapatım-kuşatma mekânlarına karşı verdikleri mücadelenin tarihinin bütününe bağlılar; acaba uyum mu sağlayacaklar yoksa denetim toplumlarına karşı yeni direniş biçimlerine mi bırakacaklar yerlerini? Gelmekte olan, pazarlamanın keyiflerini tehdit edebilecek direniş biçimlerini kaba çizgileriyle daha şimdiden kavrayabilir miyiz? Çok sayıda genç insan "motive" edilmekten gururlanmakta, çıraklık ve sürekli eğitim talep etmektedir. Neye hizmet etmekte olduklarını keşfetmek onlara düşer; disiplinlerin amacını, zorluklarla da olsa, keşfetmiş olan büyükleri gibi. Bir yılanın kıvrımları, bir midyenin yumuşak ipliklerinden bile daha karmaşıktır.

koruyacak şeyleriniz var ve düzen onları korusun istiyorsunuz

novus ordo seclorum

Başlıkta okuduğunuz latince cümle 1 Amerikan Doları'nın üzerinde yazıyor. Anlamı yenedünya'nın/çağların düzeni. Yerlileri katledip Amerika'nın fethi ve ilhakı artık tamamlandığında her devletin yaptığı gibi Amerikan politikleri de kendilerine tarihsel bir izlek çizdiler... Bu izlek, bugün artık telaffuz etmekten hiç yüksünmediğimiz, elbette Amerikanın hedeflediği tek Dünya devleti izleği idi. Bu noktada ilk defa duyana, çok çarpıcı bir gerçekmiş gibi gelecek, onlarca komplo teorisi ikame edebilirsiniz.

Örneğin; Amerikan Doları'nın üzerinde sadece bu latince kelimeler yok. Aynı doların üzerinde kolayca hiyerarşiyi temsil ettiğine inanacağımız bir piramit ve o piramit üzerinde büyük bir göz var. Peki göz neyi temsil ediyor? Kimileri bu gözün masonik karakterli ve başını Rockefeller gibi birkaç büyük patronun çektiği İlluminati Tarikatı'nın sembolü olduğunu düşünüyor. Bilindiği gibi bu tarikat dünyada bilinmeyen ne olduysa hepsinin mesulü sayılır. Bununla birlikte bilinen ve tartışılmayan gerçekler de bu örgütlerin listesinde yer alıyor. Buna göre bu tarikat bağlantılı bulunduğu tapınak şovalyeleri, gül ve haç gibi round table (yuvarlak

masa ve onun etrafında toplanıp dünyayı yöneten adamlar) temasına dayanan gizli/açık örgütlerin yolundan giderek kendi menfaatlerine ne uygun düşüyorsa yaptılar. Mesela, Fransız İhtilali bu nevi örgütlerin işiydi. Dünyayı tek kutupluluğa sürüklemek için Sovyet mucizesini yaratıp bu mucizeyi yine onlar çökerttiler. İki Dünya Savaşı da bu örgütler istediği için çıktı. Nazi lideri Hitler ise zaten bir masondu.

Her şey söylenebilir ama bu fikirler, Dünyada şu anda 20 cepten 4'ünde bulunan 1 Amerikan Doları'nın üzerinde, piramit ve büyük gözün olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Göz ironisi, izlenme, izleme takip edilme ve takip etme gibi kavramları ifade etmek için başvurulan imgelerin en önemlisi. Bu nedenle kimilerinin çok değer verdiği bu kağıt parçasının üzerinde büyük bir gözün olması önemsenmeli; tıpkı anakentler gibi içinde yığınların hareket ettiği alalarda her köşe başında bir kameranın bulunmasının, uzayda yüzlerce uydunun dünyada milyonlarca mobil telefon, bilgisayar, televizyon ile doğrudan iletişim kurmasının, önemsenmesinin gerekliliği gibi. Doların üzerindeki zararsız gözden, siberuzayda ve bizi kaplayan boşlukta salınan

tonlarca manyetik akım. Bizi kuşatıyor. Bundan bu kuşatmadan rahatsız değiliz. Delicesine gözetleme isteğinde olduğumuz için ve kötü bir şey yapmadığımızı inandığımız için şu anda bundan rahatsız değiliz. Bize sorulduğunda bir melek kadar temiz olduğumuzu düşündürecek sözler ediyoruz. Dünyayı değiştirmek dahil, 'kötü' hiçbir şey düşünmüyoruz. Yalnız kaldığımızda sadece oturuyoruz. Banyoda sadece yıkıyor, tuvalette sadece sıçıyor, yatakta ya uyuyor ya da sadece efendi gibi sevişiyoruz. Uca savrulan, bir gün karşımıza dikilince utanacağımız hiçbir şey yapmıyoruz. Böyle mi acaba? Acaba bizim yapmaktan utandığımız ve yaparken herkesin yaptığını düşündüğümüz şeylerin izlendiğini bilsek yine yapar mıyız? O zaman izlenmekten rahatsız olur muyuz?

Başta anarşistler olmak üzere devrim projelerinin neredeyse tümü insan doğası üzerinde tartıştı durdu. 1700'lü yıllarda sonradan bir kavram olarak devleti meşrulaştıracak Rousseau, insanın genel-geçer bir doğasının olmadığını savundu. Ona göre insan doğası aslında iyi ama artık devletli düzen olduğundan insan doğasından söz edilmeyeceğini söyler. Yani artık devletli dünyada insan bir tür ikinci doğa yaratmış ve onunla uzlaşmıştır. Bundan kaçılmaz artık, gerçek ve iyi

bir insan doğasından söz edilemez. Bu noktadan düşünürsek, devlet gözetliorsa insan da gözetleyebilirdi ve gözetlenmekten çekinmezdi. Her hareket devletin ve ikinci doğanın bekasına uygun yapılmalıydı. Oradan buraya taşısak tuvalette ya da banyoda mastürbasyon yapmak ayıptı. Sevişirken cinsel sapkınlıklar yapmak ayıptı. Bugüne değin komünist, sosyalist, solcu, faşist, durumcu, enternasyonalist, işçi, köylü olmak ve bu tanımlamaların devrim projelerini savunmak, bu tehlikeler düzen tarafından savuşturulduktan sonra anarşist, antimilitarist, eşcinsel, evsiz, tinerici, aç, fahişe ve buna benzer yeni tehdit öğelerine dahil olmak suç.

Suç kavramı düzenin savuşturabileceği tehlikelere göre değişti/değişiyor. Bir olmak gerekiyor. Aynı şeyi düşünmek, aynı partiye oy vermek gerekiyor. Aynı şarkıları dinlemek, aynı filmi sevmek gerekiyor. Düzen gittikçe herkesi kendine benzetiyor. Peki ya bir gün farklı bir şey düşünürseniz? İşte o zaman siz tehlike oluyorsunuz.

Gözetleme üzerine çok şey söylendi. Daha geçenlerde gazeteler, MİT'in tehlike sınırları genişledi diye savcılıktan herkesi dinleme yetkisi

aldığını okuduk. Bu topraklarda dolanan her insanın yaptığı her telefon konuşması kaydedildi. Sevgilinize söylediğiniz en mahrem ve güzel sözü başka yabancı kulaklar dinledi. Babanızla ettiğiniz münakaşa,

dostunuzla paylaştığınız sır öğrenildi. Ve içinizden çok azı düzenin terörist dediği sınıfa giriyor. Çok azınız bir yeri bombaladı. Çok daha azınız sakıncalı fikrini söyledi. Son bir ay içinde telefon kullanarak konuştuğunuz her şey tehlike parametreleri göz önünde bulundurmaksızın artık üniformalıların bilgisinde gerçekten masum musunuz? Bunu bilemiyoruz ama emin olun söylediğiniz her şey bir gün yanlış bir şey yaparsanız karşımıza çıkacaktır. Bunu düşünmek bile sizi rahatsız etmiyor mu?

Belki şu günlerde İstiklal Caddesi'ne kurulan kameraların sizi kapkaççı tehdidinden koruyacağını düşünüyorsunuz. Düzenin önce kapkaççıları yarattığını sonra sizi izlemek için bunu bahane ettiğini ve 'kapkaç terörü' aslında kolaylıkla savuşturacağını bilmiyorlar ya da bilmek istemiyor olabilirsiniz, ama ya bir gün kapkaç yapacak kadar acı kırsanız? Burada elbette size kapkaç yapmayı önermiyoruz. Sadece bir gün üstlendiğiniz basit, steril role artık kimsenin ihtiyacı kalmayabilir ve düzen için tehlike olabilirsiniz. Bu size uzak bir tutum değil. Hepimiz çok tehlikeliyiz, hiç kimse anarşistlerin, asıl 'hırsızlık' saydığı mülkleriyle, paralarıyla, sosyal konumuyla doğmadı. Onları sonradan edindiniz.

Koruyacak şeyleriniz var ve düzen onları korusun istiyorsunuz. Bunun için bir caddenin kameralarla donatılmasından rahatsız değilsiniz. Peki, hiç, bir şeylerin korunmak zorunda olmadığı bir dünya hayal ettiniz mi? Yoksa cebinizdeki 1 dolardan mı korkuyorsunuz? O kadar söyledik. 'Susmayın' diye işte şimdi sıra size gelirdi.

eglenmek için izin mi

Gözetleme Kamerası Oyuncuları'nın tertiplelediği Geleneksel Nobese Festivali zaman zaman ilginç 'polemik'lere de sahne oluyor. Bunlardan birinde, festivalden habersiz oldukları anlaşılan polisler Nobese'cilerin çevresinde toplanarak ne yaptıklarını sordular. Eğleniyoruz yanıtını aldıklarında ise eğlenmek için izinlerin olup olmadığını sordular.

biz sizinkini kırdık mı

Bir diğerinde ise Nobese'ciler festivali tamamlamış gitmek üzereydiler ki, yanlarına yaklaşan polisler geç kaldıkları yetmezmiş gibi bir de festivali görüntüleyen bir videocunun kamerasını 'kafasında' kırmakla tehdit ettiler.

24 saatimizin gizli kamerayla kaydedildiğine inanıyoruz izleniyoruz (kaf)

Yolcuyuz. Her nefes alışta
ecelimize yaklaşıyoruz.
Yüzümüzü gökyüzüne
çeviriyoruz, mavi atlas
üzerine saçılmış papatyalar
gibi yıldızlarla dünya evimizin
tavanını süsleyen Rabbimizin
san'atını görüp Fesübhanellah diyerek yürüyoruz.

...
Bize bizden yakın olan
Rabbimizin himayesinde
yürüyoruz. Yanımızda iki
gözcü meleğin varlığına
inanıyoruz. 24 saatimizin
gizli kamerayla
kaydedildiğine inanıyoruz.

'Kâf' suresinin beşinci ayetinde Hakkı
yalanlayanların karma karışık bir iş içinde
olduklarını haber verir. Soylu bir ailenin çocuğu
Müslüman oluyor. Efendimizin yanında yer alıyor.
İffetli bir hayat yaşıyor. Şehvet ve servet ve şarap
saydamlaşarak kafirlere gözlük olunca o kafirlerin
şimdi kafası karışıyor. Peki o zaman öyle idi ise
şimdi nasıl?

.....
Rabbimiz 'söylenenlere sabret' diyor (Kaf 39) ve

**...bu kameranın kaseti
bitmez, önü arkası olmaz,
cereyanı kesilmez...**

yola devam et. Bu servet, şehvet ve şöhret
düşkünleri kamera önünde kelebek kadar hafifler.
Kamera arkasında filin üzerine binseler
günahlarıyla fili çatlatırlar. Kameranın önünde
kadın haklarını savunurlar, kamera arkasında
kadın kafesleyip satarlar. Müslüman insan ise
24 saatinin iki melek tarafından kameraya kay-
dedildiklerine inanırlar. Bu kameranın kaseti

bitmez, önü arkası olmaz,
cereyanı kesilmez. Kamera-
man acıkmaz ve uyumaz.
İşte Müslümanın her halinin
güzel olması Rabbinin hu-
zurunda olduğunun bilincinde
olmasındandır. Bu yerin üstü
olduğu gibi altıda vardır.

İslâma göre yaşamak dünyayı cenneteyler. Dünya
da tatlı dil, gül gibi yüz, bal gibi sözle yaşantımızı
sürdürürsek ahiretimizde de Ebedilik yurduna
selamete gireriz.

Siz yarına kadar 'Beled' suresini 'Şifa tefsiri
8/271' inden bir okuyuverin.

*Mahmut Toptaş'ın www.karamandauyanis.com'da yayınlanan yazısından
kısaltılarak alınmıştır.*

gösterme engeli

Gösterme Engelliler Topluluğu rica-minnet
katıldıkları Gözetlenmeye Karşı Geleneksel
Nobese Festivali'nde özgün performanslarını
kendilerini de gözetleyen kameralar altında
yapmaktan hiç çekinmiyorlar. Ama kafalarına
geçirdikleri kesekağıtlarıyla ya da değişik
maskelerle Gösterme Engelli olduklarını da her
fırsatta cümle aleme gösteriyorlar.

aslında kameralar olmadan da kontrol her an her yerde kameralar nerede duruyor?

Orada değilim ama bir süredir kameralarla ben de uğraşıyorum. Bir sonuç yok. Ancak birazcık anlatmak isterim. Birincisi ben Kanadadan yazıyorum. Şehrin adını paranoyak olduğum için yazmıcam ama zaten bilen de biliyordur:) Aslında şöyle sorular geliyor aklıma:

1. Varolan emniyet kavramı nasıl şekilde tepetaklak edilir? Polis dışında bir emniyet mümkün mü? Ya da kameralar dışında sokak ne şekilde güvenli hale getirilir? Aslında bunu söylerken de dikkatli olmak lazım. Lakin sokakların güvensiz olduğu söylemi çok da üst sınıf ve elitist bir yaklaşım. Ancak daha geçen ay sokakta bir saldırıdan kıl payı kaçabilmiş biri olarak düşünmeden de edemiyorum...

2. Kadınların sokakta saldırıya uğramaları erkeklere oranla daha kolay, bu aşikar. 70lerde feminist hareket TAKE BACK THE NIGHT adı altında etkinlikler düzenliyordu. Yani gece kadın grupları yürüyemedikleri yerlere beraber yürüyorlar ve oradaki insanlarla bağlar kurmaya çalışıyorlardı. Bir çeşit keşif gezisi. Aslında burada da yapılıyor bu tarz yürüyüşler; ancak sorun erkeklerin de yürüyüşe katılmak istemeleri noktasında çıkıyor. Çünkü genelde erkekler oraya gitmeyin

...yani aslında biz onları daha çok izliyoruz bu sayede. Belki de karda yürürken ayak izlerini daha da derinleştirdikleri için teşekkür etmeliyiz...

gibi uyarılar yapıyolar ya da biz yanınızdayken birşey olmaz havalara giriyorlar. Ve bu durumun eylemin ruhuna aykırı...

3. Bir de aslında, devamlı olarak yeniden üretilen birbirini kontrol et sistemi var ki bence bu kameralardan falan daha da beter ve hepimizin iççine işlemiş birşey. Mesela dedikodu bence bunun bilinen örneklerinden. Tabi dedikodu anlamsal olarak oynanaması daha kolay bir mecra. Ya da mesela eylemlerde; kortej zincirleri kullanmak solun kendini kontrol edip ayırma yöntemlerinden. Ancak yine de buralardaki sorun hep kapsayıcılık sorunu.

Kapsayıcılık dediğim zaman da herkesi her an kapsıcaz gibi bir anlam çıkmasın. Lakin her eylem görecelidir. Ancak yine de baktığımızda; değişik kimlik, din, ırk ve cinsiyet ve cinse tercihlerin ve hatta farklı kişiliklerin kabul edilmeyişinin bile emniyet kavramından çıktığını düşünüyorum. Sonuçta bu kişi varolan düzene bir tehdit oluşturuyor. Yani aslında kameralar da olmadan bu kontrol her an her yerde ve hatta içimizde. Sanırım kameraları biraz da içimizden doğru birşeylere çevirmek de anlam kazanıyor bu noktada. Mesela kadraj içinde neleri hapsettiğimiz ya da nelere özgürlük verdiğimiz gibi; ya da neleri gördüğümüz neleri görmediğimiz gibi. Kendi içimizdeki kameranın kör noktalarını

bulabilmek sanırım tam olarak demek istediğimi özetliyor.

4. Tabi ki sokakta böyle bir denetim yapmak artık aşırılığın dik alası. Sonuçta binalar özel mülkiyete giriyor (Hani bu da kabul edilir değil ama hani sokakların denetiminden farklı manasına getirmek istiyorum). Sokaklar ise kamusal alana. Kamusal alanın bu kadar izlenmesi aynı zamanda bana kalırsa sansüre de teşviiktir gibi. Ancak resimlerden gördüğüm kadarıyla büyük lambaların da tepesine koymuşlar yani bir gizlilik durumu da söz konusu. Sanırım türkiye ve kanada arasındaki en yegane fark; burada gözetlendiğinizi biliyorsunuz. Her yerde uyarılar var. Burada sizi izliyoruz diye. Yani aslında çifte iktidardır bence bu. Bu nedenle, kameralar içerisinde yaşadığımız iktidar odaklarını en güzel biçimde yansıtıyor. Ordu, polis ve derin devlet üçlüsünü aslında anlatıyor; yani aslında biz onları daha çok izliyoruz bu sayede. Belki de yeniden üretirken karda ayak izlerini daha da derinleştirdikleri için teşekkür etmeliyiz:)

5. Son olarak da, merak ettiğim şey kameraların görüş açıları arasındaki kör noktalar neler acaba? Bunu bulmanın bir yolu var mı? Ve o noktalarda film yapsak mesela. Neler olduğunu çeksek? Eğer bunu hesaplamanın bir yolu varsa deneyelim. Bu da buradan yapabileceğim öneridir.

izledikçe sıra sana da gelecek

resim altı: vatandaşlar film gibi izledi

Mobese'nin suçu önleme iddiaları bir tarafta dururken İstanbul Bağcılar'da işlek bir caddede, güpegündüz, onlarca kişinin gözleri ve mobese kameralarının önünde bir kadın bıçaklanarak öldürüldü. Defalarca bıçak darbesi alan kadın, buna rağmen kaçmaya çalıştı ama kimse bıçaklı kişiye engel olmadı. Üstelik 'seyirciler' filmin en heyecanlı yerinde kaçan kişinin arkasından bile koşmayıp yerde kanlar içinde yatan kadının ölümünü izlemeyi sürdürdüler. Gözcü gazete ise tüm bu olan biteni bir resim altıyla özetliyor. Fazla söze gerek yok.

nerde bu yönetmen film seti

Henüz yapım aşamasında olan filmin dış mekanlarını sokaklar, caddeler ve meydanlar oluştururken, iç mekanlarını okullar, bankalar, müzeler ve hapishaneler oluşturuyor. Maliye bakanlığı bu yıl yeterli bütçeyi ayıramadığından oyuncular sıradan vatandaşlardan seçilmiş. Dekor, kostüm gibi masrafları da yok ayrıca bu filmin çünkü tamamen doğaçlama olarak çekilecek kimse çekildiğinin farkında olmayacakmış. Filmin hangi formatta hazırlandığı -sesli mi sessiz mi, renkli mi renksiz mi-, yönetmenin kim olduğu da sır gibi saklanıyor. Filmin türü hakkında da belli periyodlarla haberlere verilen fragmanlardan öte bilgiye sahip değiliz. Bu fragmanlardan anlayabildiğimiz kadarıyla oldukça hareketli bir filme benziyor. Çünkü filmde sürekli bir kovalamaca, hırsız-polis, veya toplu çatışmasahneleri gözüküyor.

Aslında filmin türüne kabaca poliseye desek yalan olmaz. Gene fragmanlardan anlayabildiğimiz kadarıyla kamera sürekli sabit; sadece tek mekanda değil, değişik mekanlarda da bu sabit kameralar kullanılmış ve geniş açıdan görüntü alıyor. Bu sabit kameralardan ve kahramansız bir film olduğundan, anı çekiyor olmasından minimalist

bir film diyebiliriz. Ama filmin çekimine karşı olanları yani karşıtını da filmin içine alması, kullanılan kameraların da ekranda gözükmesi postmodern yaklaşımda bir film olduğu duygusu da uyandırıyor. Aslında bu kadar çok fragman göstermeleri garip. Ne zaman

gösterime gireceği belli olmadığından acaba film tamamen bu fragmanlardan mı oluşuyor diye düşünmeden edemiyoruz. Çünkü bu kadar uzun bir yapıyı hangi salon gösterebilir ki. Ama yapımcısı devlet olan bir filmin gişeye kaygısı yaşamaması gayet doğal.

...heryerin görüldüğü
anda karanlık
yenilmeyecek;
gölgesiz bir şehir
boyut düşecektir...

Yolda yürürken tedirgin olmamıza gerek yok. Öyle görünen yerlerde değil pek. Zaten çoğumuz bilmiyoruz nerelerde bu kameralar. Genellikle binaların tepelerine

koyuyorlar direk göz teması olmasın diye.

Bunları görmemek, bilmemek aslında günlük hayatımızı sürdürebilmemiz açısından yararlı birşey. Bir kere nerede kamera olduğunu öğrendiğimizde acemi aktörlere/aktristlere dönüyoruz hemen. Bir an kamerayla göz göze geldiğimizde duraksıyoruz, repliğimizi karıştırıyoruz. Ama sahne arkadaşlarımızın profesyonelliği sayesinde hemen toparlayıp kaldığımız yerden devam ediyoruz. Nasıl da kamera yokmuş gibi

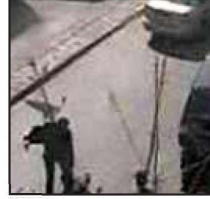

canlandırıyorlar karakterlerini. Oyun devam ediyor. Belki de hepimiz potansiyel suçluyuz. Haklılar, hem de çok haklılar. Herbirimiz her an cinayet işleyebiliriz, her an sağa sola saldırabiliriz. Ya da bir trafik kazası yapabiliriz, bir kapkaççı çantamızı çalabilir. Ama bunca cinayeti, hırsızlığı yapanlara rollerini kameranın arkasında koltuğunda oturanlar vermedi mi? hem teker teker kötü karakterleri

oyundan çıkarırsanız kim gelip izler ki bir daha, daha da önemlisi kim gelir ki oynamaya. Böylesine potansiyeli yüksek bir toplumda ya kamera caydırıcı olacak ya da cazibesıyla figüran kötünün başrol olma çabasını kamçılacaktır. Artık gizlenecek yer kalmadığında, her suç yapıldığı anda görüldüğünde işin içine estetik girmeye başlayacak; sanatını daha iyi icra edenlerin adı afişte bir üst sıraya yazılmaya hak kazanacaktır.

Yani genel ve küçük suçlarda bir azalma olurken az görülen özelleşmiş suçlarda bir artış olacaktır. Heryerin görüldüğü anda karanlık yenilmeyecek; gölgesiz bir şehir boyut düşecektir.

Zaman duracak, artık televizyon ekranındaymış gibi gözükken karakterlerin düzlemsel hayatının bir daha kameraya çekilmesine gerek kalmayacaktır. Filmin gösterime çıkmasından önce geriye sadece rötuşlar kalacaktır. Biz kamera arkasının da bir potansiyeli olduğundan eminiz Bu potansiyeli daha iyi anlamak için belki de kamera arkası görüntülerinin de fragmanda verilmesi gerekir. Ya da yönetmenin bir iki sahnede de olsa kendisini göstermesi gerekir. Ama en güzeli kamera arkasının ve set ekibinin filmle içi içe, filmin bir parçası olması olurdu. Dev ekranlarla heryerde olmasa da bir iki yerde, sokaklarda görmek istiyoruz.. Artık kamerasız olamayacağımızın farkındayız, sahnenin tozunu yuttuk bir kere geri dönüş yok. Hiç olmazsa kameramanı, yönetmeni bilmek; bizi izledikleri gibi onları da izlemek istiyoruz.

göz kamaştırıcı

Grup GÖREME de, katıldıkları NOBESE Festivali'nde "kameradaki suretlerimize ayna tutuyoruz" başlıklı performans gerçekleştiriyor. Grup üyeleri her biri milyarlarca lira olan gözetleme kameralarının "kırılmaz, saldırılardan etkilenmez" olduğu açıklamasından etkilenmiş olacaklar ki "emniyet"te olan görüntülerine ayna tutarak selamlamayı seçmişler. Ama o da ne, güneş ışığı yoksa izleyenlerin gözlerini mi kamaştırıyor? Karanlık noktalar mı oluşturuyor kameralarda?

bak kamera kuş uçtu!

2006 NOBESE Uluslararası En İyi Fotoğraf Ödülü'ne en güçlü aday Reuters muhabiri olacak gibi görünüyor. Fransa'daki öğrenci isyanı sırasında çekilen bu fotoğrafta, tepetaklak ettiği kameranın çekimine meydan okuyan bir protestocu, yer çekimine de meydan okuyarak onu 'izleyen' herkesi şaşkırtıyor. (Nobese Haber Merkezsi)

big brother ödülleri'nin 6.sı "hak sahiplerine" verildi fransız sokağa!

Fransa Big Brother ödülleri'nin 6.sı gözetim toplumunun 2005'teki en mükemmel temsilcilerine bir törenle verildi. Bundan dolayı gerektiği gibi kutlanmalılar; bize bu Big Brother'ların idaresindeki elektronik posta, faks mektup ve diğer eylemleri bildirmekten çekinmeyin. Amacımız, onların yazılı ya da görsel tepkilerine de ulaşabilmek. Tören bu sene, denetim ve gözetleme teknolojilerini ironiyle inceleyen birçok sanatçı ve militanın bir saatten fazla süren film ve belgesel gösterimiyle başladı. Kalabalıkta, bireysel ve kollektik özgürlüklere zarar veren en kötü politikacılar, projeler şirketler ya da yerel iktidarlar gibi beş kategorinin kazananlarını açıkladık. Mail yoluyla bir gün önceden bilgilendirilen ödül sahipleri her yıl olduğu gibi törendeki yokluklarıyla dikkat çektiler. Sadece şeref kategorisi kazananı İç işleri bakanı Nicholas Sarkozy (Tüm yapıtı) önceden bilgilendirilmemişti, fakat büyük ihtimal zaten o çoktan öğrenmişti. ÖDÜLLER: 1-Orwell Devlet ve Seçkinler ödülü: Insee Genel Müdürü Jean

BIG BROTHER AWARDS

Michel Charpin'e, elektronik güvenlik kartları projesine katkılarından dolayı 2-Orwell Şirketler ödülü: Jüri, Lidl ve Carrefour arasında ödülü paylaştırmakta zorlandı. Birincisi 60 çalışanı olan bir antrepoya 65 kamera yerleştirerek, ikincisi, işten çıkaracağı (150 kişi) çalışanları gammazlayarak, ödüle hak kazandılar 3-Orwell Yerel Ödüller: Joliot-Curie de Carqueiranne kollejinin müdürü Armand Deprez, kantine giden yola illegal biçimde biometrik sınırlar koyduğu için... 4-Orwell Novlang Ödülü: Yılın en manipülatif konuşmasını yapan, milletvekili Jacques Alain Benisti'ye suçluluk eğiliminin izlerini anaokulundan itibaren çocukları izleyerek ortaya çıkarmak hususundaki önerileriyle 5-Büyük Orwell Ödülü: eserinin tamamı için İçişleri Bakanı Sarkozy'ye verildi. Sadece banliyö olayları sırasında değil genelde yarattığı korku iklimi, polisin lehine adaleti ve avukatları kısıtladığı, haberleşme kanununu ve özgürlükleri deldiği, polise siber ve elektronik gözetleme konusunda geniş yetkiler veren 'terör yasasını' çıkarttığı için. (Nobese Çeviri Merkezsi)

dedem korkut söylemiş görelim ne söylemiş tepegöz her çağda, basat da!

Uruz tepegözü aldı evine getirdi. Buyurdu, bir dadı geldi. Memesini ağzına verdi. Bir emdi olanca sütünü aldı. İki emdi kanını aldı, üç emdi canını aldı. Birkaç dadı getirdiler, helak etti. Gördüler olmuyor, "Sütle besleyelim!.." dediler. Günde bir kazan süt yetmiyordu. Beslediler. Büyüdü, gezer oldu, oğlancıklar ile oynar oldu. Oğlancıkların kiminin burnunu, kiminin kulağını yemeye başladı. Hasılı, halkın bunun yüzünden çok canı yandı, aciz kaldılar.

Tepegözün peri anası gelip oğlunun parmağına bir yüzük geçirdi, "Oğul sana ok batmasın, tenini kılıç kesmesin!.." dedi.

Tepegöz Oğuz'dan çıktı, bir yüce dağa vardı. Yol kesti, adam aldı, büyük yol kesici oldu. Üzerine birkaç adam

gönderdiler, ok attılar, batmadı, kılıç vurdular kesmedi, mızrak sapladılar işlemedi. Çoban çoluk kalmadı hep yedi.

üzerine vardı. Tepegöz görüp kızdı, bir ağacı yerinden kopardı, attı elli altmış adam helak eyledi.

Velhasıl Oğuz yedi kerre ürktü, Oğuz, Tepegöz'ün elinde tam perişan oldu.

Vardılar Dede Korkut'u çağırdılar, ona danıştılar, Dedem Korkut'u Tepegöz'e gönderdiler. Geldi selâm verdi, "Oğul Tepegöz, Oğuz elinde perişan oldu, bunaldı, ayağının toprağına beni attılar, sana haraç verelim, derler!" dedi. Tepegöz der "Günde altmış adam verin yemeğe" dedi. Dede Korkut "Bu şekilde sen adam bırakmaz tüketirsin" dedi, "amma günde iki adam ile beşyüz koyun verelim" dedi.

Basat okluğundan bir tutam ok çıkardı, beline soktu, kılıcını omzundan çaprazlama kuşandı, yayını koluna taktı, eteklerini kıvrırdı, anasının babasının elini öptü, helalleşti, hoşçakalın dedi.

Tepegözün bulunduğu Salahana Kayasına geldi. Gördü Tepegöz güneşe karşı yatıyor. Çekti belinden bir ok çıkardı. Tepegözün sırtına bir ok vurdu. Ok geçmedi, parçalandı. Bir daha attı, o da parça parça oldu. Tepegöz ihtiyarlara "Bu yerin sineği bizi usandırdı!" dedi. Basat bir daha attı. O da parçalandı. Bir parçası Tepegöz'ün önüne düştü. Tepegöz sıçradı baktı. Basat'ı gördü. Elini eline vurdu. Kah kah güldü. Basat'ı önüne kattı, tuttu, boğazından sallandırdı. Yatağına götürdü, pabucunun içine soktu: "Bre

ihtiyarlar, bunu ikinci vakti bana getirin de yiyeyim!.." dedi. Yine uyudu. Basat'ın hançeri vardı, pabucu vardı, içinden çıktı, sordu: "Bre ihtiyarlar bunun ölümü nedendir?". Onlar "Bilmeyiz amma gözünden başka yerde et yoktur!.." dediler. Basat, tepegözün başı ucuna geldi, kaldırdı baktı, gördü ki; gözü ettir.

"Bre ihtiyarlar, süngülüğü ocağa koyun kızsın!" dedi.

Süngülüğü ocağa koydular, kızdı. Basat eline aldı, yüce Tanrı'ya sığındı. Süngülüğü Tepegöz'ün gözüne öyle bastı ki; Tepegöz'ün gözü çıktı! Bir nara attı, öyle haykırdı ki; dağlar taşlar ses verdi. Basat kızıp yerinden kalkıverdi. Erkek deve gibi Tepegöz'ü dizi üzerine çöktü. Tepegöz'ün kendi kılıcı ile boynunu vurdu. Deldi, yay kirişini taktı. Sürüye sürüye mağara kapısına geldi.

Yünlü Koca ile Yapağılı Koca'yı Oğuz'a müjdeci gönderdi. Ak boz atlara

binerek koşturdular. Kudretli Oğuz ellerine haber geldi. At ağızlı Uruz Koca'nın evine haberci dört nala geldi, anasına Basat'ın sevinç haberini verdi, "Müjde, Basat Tepegöz'ü tepeledi!.."

Tepegöz bir daha söylemiş, görelim ne söylemiş:

Bıyıcığı kararmış yiğitleri çok yemişim, Yiğitlikleri tutmuş olacak gözüm seni!..

Elceğizi kınalı kızları çok yemişim, Bedduaları tutmuş olacak gözüm seni!..

Öyle çekerim ki ben göz acısını, Hiçbir yiğide vermesin Tanrı göz acısını, Gözüm gözüm ey gözüm yalnız gözüm!..

mobese nobese'yi çekemedi
**üzerimizde göz mü var
yoksa biz mi göz altındayız?**

müdür tuvaletlerde bile kamera olduğunu söylemiş
**-“bazı arkadaşlarım kameraları görünce
daha bir yaramazlık yapıyor”**

**hak ihlali olarak görmüyorlar,
çünkü bize hak tanımıyorlar...**

röntgenciliğin ve teşhirciliğin birlikteliği
rutin bakış, operasyonel görüntü

üniversitelerde talim ve terbiye
bir rektör öğrencileri neden gazetler

koruyacak şeylerin var ve düzen onları korusun istiyorsunuz
novos ordo seclorum

resmi amaç: “insan hakları açısından iç denetimi artırmak”
kameranın namlusu

şiddet okulda mı, okul mu?
**- “çişim geldi
komserim”**

gilles deleuze (geviren. ulus baker)
denetim toplumlari konusunda bir ek

nobese'ciler birgün'den gökhan gency'a dediler ki:
sokaklari bırakıp gitmeyeceğiz

dedem korkut söylemiş görelim ne söylemiş
tepegöz her çağda, basat da!

kamera arkasının da bir potansiyeli var
film seti

**...siz de memleketinize
döndüğünüzde...**

Çok kısa bir süre sonra bu neşriyattan ayrılacaksınız. Sizinle iyi kötü yazı okutma anılarımız oldu. Şimdi sizden bir şey isteme sırası. Bu tepemizde gördüğünüz yuvarlak şey bizi aralıksız, iznimiz ve haberimiz olmadan gözetleyen kameradır. Onu iyi tanıyınız. Siz de memleketinize döndüğünüzde çevrenize iyi bakınız, bunlardan gördüğünüzde bize haber ediniz ki tüm modern dünyada olan bu servetten memleketimizi mahrum bırakmayalım. Haydi zihniniz de yolunuz da açık olsun. Adresimiz hepimiz@izleniyoruz.net